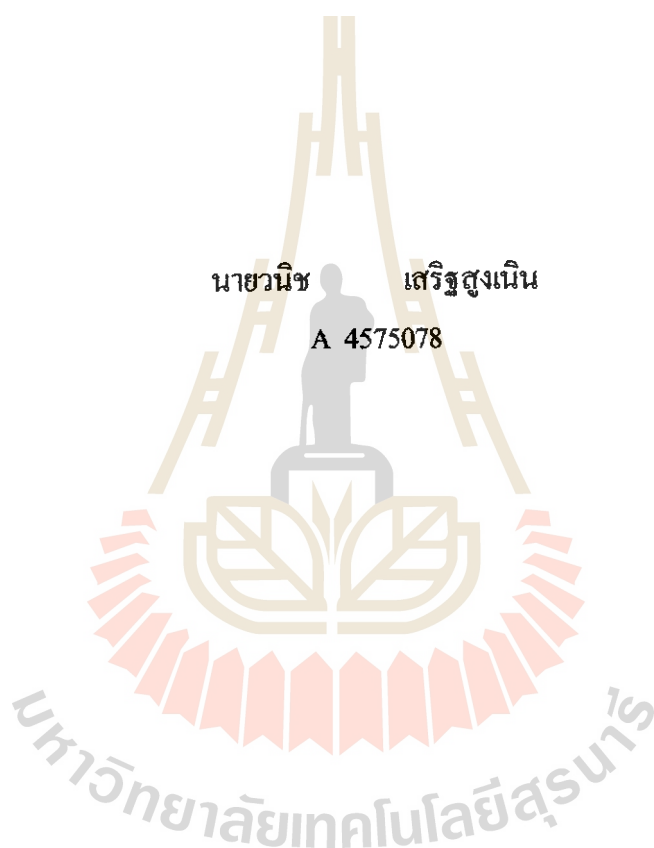

การประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

คำนำ

สารนิพนธ์ เล่มนี้ เขียนขึ้นตามกรอบข้อกำหนดของ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต “การจัดการและการประเมินโครงการ” ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ.2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีลักษณะพิเศษ เมื่อเทียบกับหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตอื่นๆ เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่เกิดขึ้นจากความต้องการที่จำเพาะบางประการ กล่าวคือ รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนในชุมชนและท้องถิ่น รัฐบาลต้องการที่จะฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเอง ส่งเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งในท้องถิ่น จึงได้จัดสรรเงินงบประมาณให้กองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาทเพื่อเป็นทุนหมุนเวียน พัฒนาอาชีพ สร้างงาน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายให้กับครอบครัว โดยให้ชุมชนบริหารจัดการกองทุนของตนเองและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านจึงได้มีโครงการการจัดการและการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งให้นักศึกษาที่อยู่ในพื้นที่เข้าไปติดตามการดำเนินงาน ประเมินผล ตลอดจนวิเคราะห์ วิจัยการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สารนิพนธ์เล่มนี้ เป็นเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับหมู่บ้านและกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสารนิพนธ์เล่มนี้คงจะเอื้อประโยชน์แก่ท่าน หากผิดพลาดหรือขาดตกบกพร่องประการใด ผู้จัดทำขอน้อมรับและจะแก้ไขให้ถูกต้องในโอกาสต่อไป

วนิช เสริฐสูงเนิน

นาย วณิช เสริฐสูงเนิน : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
 กองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน
 จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.ศุภชัย ศรีขาว

อาจารย์นิเทศก์ : อาจารย์ศิริลักษณ์ คีสูงเนิน

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2544 ถึง วันที่ 31 กรกฎาคม 2545 ศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ปัจจัยด้านบวก และด้านลบในการดำเนินงาน กระบวนการพึ่งพาตนเอง การเรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตนเองของชาวบ้าน ศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งในชุมชน ศักยภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน โดยการประเมินตามกรอบความคิดทางทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบซัพพไมเดล ประกอบด้วย หน่วยระบบ A คือ ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ศึกษาเพื่อให้ทราบตัวชี้วัดบริบท ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านสังคม การเมือง การปกครองและเศรษฐกิจ ศึกษาเพื่อให้ทราบตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าคือ นโยบายของรัฐบาล เงิน 1 ล้านบาททศวรรษกรรมการหมู่บ้าน เงินที่ผู้กู้ชำระคืน ผู้สมัครขอกู้ และทุนสะสมของหมู่บ้าน ศึกษาเพื่อให้ทราบตัวชี้วัดกระบวนการคือ การคัดเลือกผู้กู้ การแนะนำวิธีทำธุรกิจ การรับชำระหนี้ การทำบัญชี การช่วยหาตลาด ศึกษาเพื่อให้ทราบตัวชี้วัดผลผลิตคือ จำนวนผู้ได้กู้ ยอดเงินให้กู้ กองทุนสะสม ชื่อเสียงของชุมชน และหน่วยระบบ B คือ ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย ศึกษาเพื่อให้ทราบตัวชี้วัดบริบทคือ ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านสังคม การเมือง การปกครอง และด้านเศรษฐกิจ ศึกษาเพื่อให้ทราบตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าคือ เงินที่กู้มาได้ เงินอื่นๆ สถานที่และวัตถุดิบ เทคนิควิธีทำงาน กำลังทำงาน ศึกษาเพื่อให้ทราบตัวชี้วัดกระบวนการคือ การทำกิจการถูกวิธี การหาตลาดที่ดี การหาวัตถุดิบที่ดี การทำบัญชี การวิเคราะห์ประเมิน เพื่อให้ทราบตัวชี้วัดผลผลิตคือ รายได้เป็นเงิน ผลเป็นสิ่งของ ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี ผลเป็นความพอใจ กองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2544 มีสมาชิกเริ่มแรกจำนวน 240 คน ได้รับจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2544 เปิดบัญชีเงินกองทุนกับธนาคารออมสิน สาขาสูงเนินจังหวัด

นครราชสีมา ได้อนุมัติเงินกู้ยืมกองทุนให้กับสมาชิก 101 คนทั้งผู้สามัญ (รายปี) และผู้ฉุกเฉิน (3 เดือน) เพื่อประกอบอาชีพต่างๆ ตามความถนัด ระเบียบเริ่มก่อตั้งกองทุนชาวบ้านเข้าใจว่าเป็นกองทุนให้เปล่าและมีการทำความเข้าใจในภายหลังว่าจะต้องนำเงินมาชำระคืนเมื่อครบกำหนดกู้ยืม กรรมการกองทุนมาจากสมาชิกกองทุนที่เข้าร่วมประชุมเวทีประชาคม ภูมและระเบียบต่างๆ ร่างโดยคณะกรรมการนำเสนอต่อที่ประชุมเวทีชาวบ้านเพื่อขอมติแก้ไข เปลี่ยนแปลง ยอมรับและบังคับใช้ ทุนสะสมของกองทุนมาจากค่าสมัครของสมาชิกคนละ 30 บาท สมาชิกที่ขอกู้ได้รับอนุมัติสูงสุด 13,000 บาท เพราะมีสมาชิกจำนวนมาก สมาชิกที่จะกู้ได้ต้องฝากเงินตั้งอย่างน้อย 5 หุ้น (50 บาท) การยื่นแบบขอกู้ต้องมีวัตถุประสงค์และความเป็นไปได้ของโครงการที่ขอกู้และมีคนค้ำประกัน จากผลการประเมินจำนวนเงินที่กู้ได้ไม่สามารถขยายกิจการได้เป็นเพียงเงินหมุนระยะสั้นๆ สำหรับผู้กู้มีกิจการเดิมอยู่แล้ว และมีภาระหนี้สินที่เกิดขึ้นก่อน มีความคาดหวังในการพึ่งพาตนเอง การขยายกิจการของตนเองและการมีศักยภาพความเข้มแข็งของกิจการ เกิดขึ้นก่อนที่จะได้รับอนุมัติเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้าน และการกลับคืนถิ่นของประชาชนไม่สามารถเป็นไปได้นั้น การเกิดขึ้นของกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ยังไม่สามารถที่จะช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่สะสมมานานอันมาจากหนี้สินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและอื่นๆ ได้

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์นิเทศก์.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์นิเทศก์และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตร สาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ ดร.สฤณี ศรีขาว)

อาจารย์นิเทศก์

.....
(นางสิริลักษณ์ คีสูงเนิน)

กรรมการสอบ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์.ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๒๙ ต.ค. ๒๕๔๕

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ ดร.สฤณี ศรีขาว อาจารย์ที่ปรึกษา
 - รองศาสตราจารย์ ดร. ไทย ทิพย์สุวรรณกุล กรรมการสอบ
 - อาจารย์สิริลักษณ์ คีสูงเนิน อาจารย์นิเทศก์
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
 - นางสุนทรี ใจสุทธี พัฒนาการอำเภอสูงเนิน นายสมภพ สนองพันธ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ ที่ได้ให้ข้อมูล คำปรึกษาด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
 - นายอำเภอสูงเนิน กำนันตำบลมะเกลือใหม่ ผู้ใหญ่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ประชาชนและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 และประชาชนในหมู่บ้านมะเกลือใหม่ ที่ได้ให้ความสะดวกในการอนุเคราะห์เอกสารและข้อมูลต่างๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างดี
- ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

วนิช เสริฐสูงเนิน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
หน้าอำนวยการ	จ
สารบัญ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
กรอบความคิดทฤษฎี	2
วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	2
ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 ปรัชญาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	
และชุมชนเมืองแห่งชาติ	4
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	
และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	5
แบบติดตามสังเกตการณ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	
มะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2	6
แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน	
มะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2	7
หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2	8
การพิจารณาเงินกู้กองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2	9
หลักการประเมินโครงการแบบซิปพ์โมเดล	10

บทที่ 3	วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	12
	วิธีการประเมิน โครงการ	12
	ตัวชี้วัดและตัวแปรที่ใช้ในการประเมิน โครงการ	14
	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โครงการ	16
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	17
	การวิเคราะห์ข้อมูล	19
บทที่ 4	ผลการติดตามการประเมินโครงการ	21
	ผลการประเมินบริบทชุมชน	
	บริบทระดับประเทศ	21
	บริบทระดับท้องถิ่น	35
	ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยภาพรวม	
	ผลการประเมินหน่วยระบบ A	39
	ผลการประเมินหน่วยระบบ B	43
	ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจผู้กู้	45
	สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	45
บทที่ 5	สรุป และข้อเสนอแนะ	48
	สรุป	48
	ข้อเสนอแนะ	50
บรรณานุกรม		
ภาคผนวก		
	ภาคผนวก ก	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
	ภาคผนวก ข	แบบรายงาน บร.1 – บร.12
	ภาคผนวก ค	แผนที่
	ประวัติผู้เขียน	

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่นให้หมู่บ้านและชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและสิ่งเห็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านชุมชนเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคมเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับกองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถ ในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต โดยรัฐบาลได้ให้ท้องถิ่นจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และได้รับโอนเงิน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เพื่อจัดการให้เป็นไปตามนโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังกล่าว รัฐบาลจึงให้ทุนแก่บัณฑิต เพื่อศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นการศึกษาจากการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยการเรียนรู้ชุมชนและช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพ ให้กองทุนของหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความก้าวหน้าและดำรงอยู่ได้ตลอดไป นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ที่เข้ามาปฏิบัติงานและประจำอยู่ในหมู่บ้านต้องทำการประเมินโครงการในรูปของ “สารนิพนธ์” (Substantive Report) เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของแต่ละท้องถิ่น และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อให้ทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา
2. เพื่อให้ทราบปัจจัยด้านบวก และด้านลบในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา
3. เพื่อให้ทราบกระบวนการพึ่งพาตนเอง การเรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตนเองของชาวบ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา
4. เพื่อให้ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งในชุมชนของหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา
5. เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา

กรอบความคิดทฤษฎี

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้กำหนดไว้แล้วในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ให้ใช้ “ตัวแบบความคิดเชิงระบบ” (System Model) เป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้และตัวแปรในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตัวแบบทางความคิดดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในชื่อว่า “ซีพีพี โมเดล” (CIPP Model) อักษรย่อดังกล่าวมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก Context Evaluation	คือ การประเมินบริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก Input Evaluation	คือ การประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก Process Evaluation	คือ การประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก Product Evaluation	คือ การประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- ขั้นที่ 2 ศึกษาการดำเนินงาน กฎ ระเบียบ ของกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 และกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- ขั้นที่ 3 ศึกษาซีพีพี โมเดลเพื่อวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 ศึกษาและออกแบบเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 5 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่ให้มาและที่ออกแบบเอง โดยการสังเกต การสัมภาษณ์แบบสอบถาม เอกสารบันทึก ภาพถ่าย แผนที่ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 6 ประมวลผลสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็น

ขั้นที่ 7 สรุปและรายงานในรูปแบบสารนิพนธ์

ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

ผลของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ทราบกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา
2. ทราบปัจจัยด้านบวก และด้านลบในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา
3. ทราบกระบวนการพึ่งพาตนเอง การเรียนรู้ และแก้ปัญหาด้วยตนเองของชาวบ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา
4. ทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งในชุมชนของหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา
5. ทราบศักยภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา

บทที่ 2

ปรัทัศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและเสริมรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ได้ดำเนินการก่อตั้งกองทุนหมู่บ้าน ตามนโยบายของรัฐบาลเรียบร้อยแล้ว ในการติดตามประเมินโครงการในรูปสารนิพนธ์ มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี แบบคิดตามสังเกตการณ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 และเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2

นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลซึ่งมี ฯพณฯ พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม การแก้ไขปัญหาและการเสริมสร้างศักยภาพด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หลักการสำคัญของการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบไปด้วย ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เน้นความพร้อมของบุคคลในด้านความรู้ ประสบการณ์ในการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ความพร้อมของการปฏิรูปการบริหารจัดการกองทุนที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองกับกองทุนอื่น ที่หน่วย

งานทางราชการจัดตั้งขึ้น การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน สำหรับการนำไปสู่สวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนของตนเองเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้าง และพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจ ระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง (รายละเอียดคั้งภาคผนวก ก)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคระรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวน 10 คน ให้มีที่ปรึกษา จำนวนอย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบกำหนดวาระยังไม่มี การแต่งตั้งใหม่ให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

การพ้นจากตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นตำแหน่งเมื่อ ดาย ลาออก เป็นบุคคลล้มละลาย คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

การประชุมของคณะกรรมการต้องมีการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานเป็นเสียงชี้ขาด คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ กำหนดนโยบาย การจัดตั้งและบริหารจัดการเงินกองทุน ร่างกฎหมาย ออกระเบียบข้อบังคับ ประกาศการจัดตั้งกองทุน ออกระเบียบเกี่ยวกับการเงิน ข่ายเงิน เก็บรักษาเงิน จัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน ออกระเบียบคำสั่ง และประกาศอื่น ๆ รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของคณะกรรมการให้รัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติ

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีอำนาจ หน้าที่ดังต่อไปนี้ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษา คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์การต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน จัดให้มี หรือ สนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน ให้ การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน รายงาน ผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (รายละเอียดดังภาคผนวก ก)

แบบคิดตามสังเกตการณ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2

แบบติดตามสังเกตการณ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เนื่องจากการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน

บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 กล่าวว่าคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 มีดังนี้ เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการกองทุน เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุสิบปีบริบูรณ์ ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดต่อการกำหนดโทษหรือการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานบุกรุก ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือถูกไล่ออกจากราชการ องค์กระอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน ตามมติคณะกรรมการให้ออกด้วยคะแนนเกินกว่า 2 ใน 3 ของกรรมการทั้งหมด และที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเกินกว่า 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด (รายละเอียดดังภาคผนวก ก)

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2

การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 กล่าวว่า จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมด เข้าร่วมประชุมการคัดเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง โดยการจัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ.2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ.2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ขึ้นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรหรือสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารเตรียมความพร้อมที่ต้องพิจารณา ดังนี้ การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน การ

มีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และ ข้อบังคับของกองทุน การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน (รายละเอียดดังกล่าวแนบ ก)

หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 คือให้ชาวบ้านมีจิตสำนึกร่วมกันเป็นเจ้าของกองทุน ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ ระเบียบ ด้วยตนเอง รวมทั้งเคารพในกฎ ระเบียบที่กำหนดร่วมกัน เกื้อกูลประ โยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน มีกระบวนการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันตรวจสอบ ติดตาม และรับผลประ โยชน์ร่วมกัน อย่างเป็นธรรมชาติ มีการประสานความร่วมมือ การเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกัน

วัตถุประสงค์ ของกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับ สมาชิก เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และการรับฝากเงิน เพื่อให้ บริการเงินกู้แก่สมาชิก เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่มัวเมาอบายมุข และรู้จักสามัคคี เพื่อพัฒนาสมาชิกให้รู้จักฝ่าฟันความรู้ใหม่ๆ คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น มีวินัย รับผิดชอบ ต่อตนเอง ต่อสังคม มีมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 มีดังนี้ ที่ตั้ง ของกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 179 หมู่ที่ 2 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา 30170 โทร. 044-336367 แหล่งที่มาของเงินทุน ประกอบด้วย เงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการ เงินกู้ยืม ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน ค่าธรรมเนียมแรกเข้า เงินฝาก สัจจะและเงินรับฝาก เงินค่าหุ้น เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่ กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขหรือภาระติดพัน

คุณสมบัติของสมาชิกต้องมีอายุ 20 ปี ขึ้นไป และพำนัก หรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน โดยมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งที่แน่นอนสามารถติดต่อได้ตลอดเวลา เป็นผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการ ของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตาม ระเบียบของกองทุน เป็นผู้ที่ดีคณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก ออกตน เสียสละ และเห็นแก่ประ โยชน์ของกองทุนเป็นสิ่งสำคัญ มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อย 5 หุ้น (ไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด)

การสมัครเข้าเป็นสมาชิก มีรายละเอียดดังนี้ ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน รับสมัครเป็นรายบุคคล หรือในนามกลุ่ม องค์กร กลุ่มละ 1 รายบุคคล ระยะเวลา

การรับสมัครคณะกรรมการกองทุนจะแจ้งให้ทราบและกำหนดเป็นคราวๆ ไป คณะกรรมการพิจารณารับสมัครสมาชิก โดยความชอบธรรม ตรงตามข้อคุณสมบัติของสมาชิก

การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ตาย ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้ประชุม จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุน ไม่ว่าจะด้วยประการใด จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุมัติ ไม่ตรงกับข้อคุณสมบัติของสมาชิก (รายละเอียดดังภาคผนวก ก)

การพิจารณาเงินกู้กองทุนหมู่บ้าน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีระเบียบการพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ มีสาระสำคัญดังนี้ สมาชิกต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน คณะกรรมการมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวน 20,000 บาท คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอกู้ทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบ โดยเร็วผู้ขอกู้เปิดบัญชีกับธนาคารแล้วแจ้งหมายเลขบัญชีให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สิน ความเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้ เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก กำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย กรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้ยืมเงิน กรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควรให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเต็มจำนวน ได้ทันที (รายละเอียดดังภาคผนวก ก)

เกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ ดังนี้ เพื่อไปพัฒนาอาชีพ , การสร้างงาน , เพิ่มรายได้ลดรายจ่ายบรรเทาเหตุฉุกเฉิน เป็นโครงการที่สามารถจัดทำได้จริง มีตลาด ทำแล้วมีผลกำไร และต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของกองทุน (รายละเอียดดังภาคผนวก ก)

หลักการประเมินโครงการ แบบซิฟฟ์โมเดล (CIPP Model)

อุดม จำรัสพันธุ์ และคณะ ได้กล่าวไว้ในชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา พ.ศ.2545 ว่า แนวคิดและรูปแบบการประเมิน แบบซิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebea's CIPP Model) กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐาน คือ การดำเนินการของโครงการ การตัดสินใจ และการประเมินโครงการ สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท แบบซิฟฟ์โมเดล ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนประชากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการของการดำเนินการโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการชูป เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยน โครงการ

วิธีการประเมิน โครงการหรือรูปแบบการประเมินโครงการ เป็นกรอบแนวความคิดของประเด็นที่จะประเมินซึ่งมีอยู่อย่างหลากหลายขึ้นอยู่กับรูปแบบตามแนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินแต่ละบุคคลที่ได้นำเสนอแนวความคิด โดยการเชื่อมโยงความคิดกับประสบการณ์ของตนเอง ดังนั้นการเลือกรูปแบบการประเมินเพื่อนำไปใช้เป็นแนวในการประเมินโครงการ ควรจะพิจารณาตามความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและจุดประสงค์ของโครงการที่จะประเมิน การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน ได้จำแนกรูปแบบการประเมินตามจุดประสงค์ของการนำไปใช้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective Base Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ โดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุด

มุ่งหมายกับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน โครงการว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินที่นำเสนอแนวคิดในรูปแบบนี้ได้แก่ ไทเลอร์ ครอนบาค และเคริกแพททริก

2. รูปแบบการประเมินเพื่อตัดสินใจ (Decision Oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีหลักการของการประเมินที่เป็นระบบ โดยมีการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการที่จะทำ ให้ได้สารสนเทศ เพื่อที่จะนำไปใช้ประกอบการพิจารณาการตัดสินใจที่เหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินที่นำเสนอแนวคิดในรูปแบบนี้ได้แก่ สตัฟเฟิลบีม และอัลติน

3. รูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจคุณค่า (Value Oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีหลักการว่า การประเมินเป็นการกำหนดคุณค่าหรือศรัทธาของสิ่งที่ได้รับการประเมิน รวมทั้งการให้ความสำคัญผลผลิตทั้งหมดของโครงการ โดยใช้กระบวนการที่เป็นระบบ ผสานกับวิธีการที่เป็นธรรมชาติ (Naturalistic Approach) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินที่นำเสนอแนวคิดในรูปแบบนี้ได้แก่ สตรีฟเวน สเตก และ โพรวัส

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 มีวิธีการดำเนินการตามรูปแบบของ CIPP Model การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเลือกใช้เครื่องมือ การกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัด การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการใน รูปแบบการประเมินแบบ ชิฟฟ์โมเดล ตามแนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน ดังแผนภูมิความคิดพื้นฐานการประเมินโครงการ

แผนภูมิความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

- ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
- ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ว่า รูปแบบการประเมินแบบชิฟฟ์ (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพร้อมของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินดังนี้

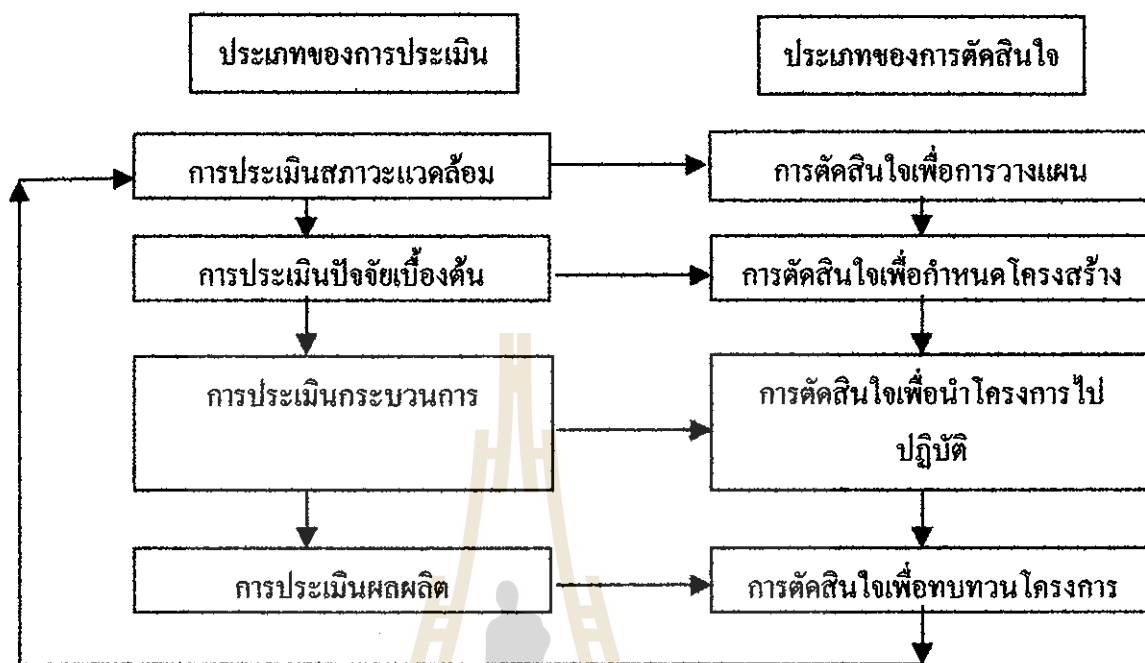
1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้นที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

และสตีฟเฟิลบีม ได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการคัดเลือกของสตาฟเฟิลบิม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านดั้งเดิม และเข้ามาอาศัยในหมู่บ้านที่มาจากต่างพื้นที่ด้วยสาเหตุต่างๆ กัน จำนวน 756 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือชาวบ้านทั่วไป ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ 2 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 30 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างในบ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ใช้ถนนภายในหมู่บ้านที่มีซอยต่างๆ ตัดกันเป็นเหมือนตารางกริด มีขนาดใกล้เคียงกัน จึงได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากภายในตาราง โดยเลือกสุ่มในตารางกริดนั้น ให้กระจายทั่วทั้งหมู่บ้าน และใช้ประชากรในช่องนั้น ช่องละเท่าๆ กันเป็นตัวอย่าง

ตัวชี้วัด และตัวแปร ที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวชี้วัดและตัวแปร ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ได้กำหนดตัวชี้วัดและตัวแปรตามกรอบความคิดทางทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล ประกอบด้วย หน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B โดย

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ มีตัวชี้วัดและตัวแปร ดังนี้

ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านสังคม การเมือง การปกครอง และด้านเศรษฐกิจของชุมชน

ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ได้แก่

- นโยบายของรัฐบาล
- เงิน 1 ล้านบาท
- คณะกรรมการหมู่บ้าน
- เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- ผู้สมัครขอกู้
- อื่นๆ เช่น นักศึกษามัคคิตและทุนสะสมของหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ได้แก่

- การคัดเลือกผู้กู้
- การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
- การรับชำระหนี้
- การทำบัญชี
- การช่วยเหลือ
- กิจกรรมอื่นๆ เช่น บทบาทของนักศึกษา

ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) ได้แก่

- จำนวนผู้ได้กู้
- ยอดเงินให้กู้
- กองทุนสะสม
- ชื่อเสียงของชุมชน
- อื่นๆ เช่น นักศึกษาผ่านงาน

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละรายมีตัวชี้วัดและตัวแปร ดังนี้

ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านสังคม การเมือง การปกครอง และด้านเศรษฐกิจของชุมชน

ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ได้แก่

- เงินที่กู้มาได้

- เงินอื่นๆ
- สถานที่และวัสดุคิบบ
- เทคนิควิธีทำงาน
- กำลังทำงาน
- อื่นๆ เช่น นักศึกษาผ่านงาน

ตัวชี้วัดกระบวนการ(Process Indicator)

- การทำกิจการดูวิถี
- การหาตลาดที่ดี
- การหาวัสดุคิบบที่ดี
- การทำบัญชี
- การวิเคราะห์ประเมิน
- กิจกรรมอื่นๆ เช่น บทบาทของนักศึกษา

ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) ได้แก่

- รายได้เป็นเงิน
- ผลเป็นสิ่งของ
- ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี
- ผลเป็นความพอใจ
- อื่นๆ เช่น นักศึกษาได้เรียนรู้ธุรกิจ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์

แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)

แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทศนคคที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง)

แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติการรายเดือน)

แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)

แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)

แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายการณี)

แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

2. แบบสังเกต

แบบมีส่วนร่วม คือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้ประเมินเข้าร่วมเป็นสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายแล้วดำเนินการเก็บข้อมูล โดยที่กลุ่มไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองกำลังถูกเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบไม่มีส่วนร่วม คือ การสังเกตและเก็บข้อมูลโดยที่กลุ่มเป้าหมายไม่รู้สึกรู้ว่าถูกสังเกต

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดม จำรัสพันธุ์และคณะ กล่าวไว้ในชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา พ.ศ.2545 โดยให้ความหมายของข้อมูลและแหล่งข้อมูลว่า

ข้อมูล (Data) หมายถึงข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย เอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาเอกสารต่างๆ จากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการประเมิน

แหล่งข้อมูล (Data Source) หมายถึงแหล่งที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคน เอกสาร วัตถุ หรือสถานการณ์ ที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนดเพื่อใช้ตอบประเด็นคำถาม โดยจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการ ๆ นั้น ต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ได้จากแหล่งข้อมูลที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดที่แท้จริงของปรากฏการณ์ ทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่ด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบรายงาน บร.1 2 3 7 8 9 และ 11 สอบถามด้วยแบบรายงาน บร.9 สังเกตด้วยแบบรายงาน บร.5 6 10 และ 12 อย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วน

ร่วม แบบบันทึก บร.4 ภาพถ่าย การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน ทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล รายละเอียดข้อมูลมีดังต่อไปนี้

แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)

สัมภาษณ์ชาวบ้านผู้สูงอายุ พระสงฆ์ อดีตผู้นำชุมชนและผู้นำชุมชนระดับหมู่บ้าน ตำบล (ศึกษาจากบันทึก และเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม)

แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

สัมภาษณ์ชาวบ้านกลุ่มตัวอย่างในตาราง ตารางละเท่าๆกัน แต่ต้องมีผู้นำชุมชน 2 คน และผู้นำกองทุน 2 คน โดยใช้ถนนในหมู่บ้านเป็นเส้นแบ่งตาราง

แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคหิที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

สัมภาษณ์ชาวบ้านกลุ่มตัวอย่างในตาราง ตารางละเท่าๆกัน แต่ต้องมีผู้นำชุมชน 2 คน และผู้นำกองทุน 2 คน โดยใช้ถนนในหมู่บ้านเป็นเส้นแบ่งตาราง

แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติการรายเดือน)

นักศึกษารายงานการปฏิบัติงานและการเปลี่ยนแปลงในกองทุน เป็นประจำทุกเดือน

แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

ชาวบ้านและผู้นำกองทุนหมู่บ้านรายงานผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์โดยมีเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่พัฒนาگردตำบล คอยชี้แนะ โดยการจัดประชุมเวทีชาวบ้านระดับตำบล

แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

ชาวบ้านและผู้นำกองทุนแต่ละหมู่บ้านแลกเปลี่ยนประสพการณ์ และแนวทางการติดตามโครงการผู้กู้ และการชำระคืนเงินของผู้กู้ด้วยการจัดประชุมเวทีชาวบ้านระดับตำบล

แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)

ใช้ บร.7 เขียนสรุป บร. 2 ทั้งหมดในการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน

แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)

สัมภาษณ์ - ประชาชน โครงการไม้ตัดดอกโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของตำบล มะเกลือใหม่ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสรุป เรียบเรียงจัดทำเป็นรายงาน โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

สัมภาษณ์ตามเรื่องที่กำหนดหรือเพิ่มเติมโดยสัมภาษณ์ชาวบ้านกลุ่มตัวอย่างในตารางๆ ละเท่าๆ กัน แต่ต้องมีผู้นำชุมชน 2 คนและผู้นำกองทุน 2 คนโดยใช้ถนนในหมู่บ้านเป็นเส้นแบ่งตาราง หรือเมื่อมีการจัดเวทีประชาคม

แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

การจัดประชุมเวทีชาวบ้านระดับตำบล โดยชาวบ้านและผู้นำหมู่บ้านสรุปบทเรียนในหมู่บ้านของตน โดยมีเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่คอยแนะนำ

แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายการฉิม)

สัมภาษณ์ชาวบ้านกลุ่มตัวอย่างอาชีพ ทุกอาชีพ ที่ทำการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2

แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

การจัดประชุมเวทีชาวบ้านระดับตำบล โดยชาวบ้านและผู้นำหมู่บ้าน ประชุมและจัดทำแผนแม่บทชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลคอยแนะนำ

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่คุณประเมินได้เลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว ซึ่งไม่ใช่แหล่งกำเนิดข้อมูลที่แท้จริงของปรากฏการณ์ อาทิ เอกสารหลักฐาน จดหมายเหตุ บันทึกต่าง ๆ ซึ่งการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลนี้มาใช้จะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อมั่นของข้อมูลที่จะสามารถตอบคำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาเอกสารต่างๆ จากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ (แผนพัฒนาตำบล แผนที่และแผนผังหมู่บ้าน) สถานีอนามัย(จปฐ. กชช.2ค) พัฒนาชุมชนอำเภอสูงเนิน (ข้อมูลประชากรและการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน) สำนักงานเกษตรอำเภอสูงเนิน (ข้อมูลการประกอบอาชีพ) สำนักงานป่าไม้อำเภอสูงเนิน (ข้อมูลทางภูมิศาสตร์พื้นที่เขตป่าสงวน)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองประเภทของบ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ได้ทำ 2 วิธี คือ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพเป็นการเก็บข้อมูลประเภทบรรยายเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ประวัติ ความเป็นมาของหมู่บ้าน รายงานการจัดเวทีประชาคม โดยการวิเคราะห์นี้ได้มาจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเวทีชาวบ้าน ได้มาจากการสัมภาษณ์ ความเข้าใจ และทัศนคติของผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุนสมาชิกกองทุน และประชาชนบางส่วนในหมู่บ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท ที่เข้ามาสู่ชุมชน

การวิเคราะห์เชิงปริมาณเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักสถิติ โดยแจกแจงความถี่ และคิดเป็นร้อยละ โดยการนำข้อมูลที่เก็บมาจากกลุ่มตัวอย่างของกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา มาวิเคราะห์ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ข้อมูลจำนวนประชากร เพศ อายุ การศึกษา จำนวนสมาชิกกองทุน จำนวนกลุ่มอาชีพ จำนวนสมาชิกผู้กู้ จำนวนรายได้ของประชากร

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการประเมินบริบทชุมชน

บริบทระดับประเทศ

ความยากจนของประเทศ

สังคมไทยในปัจจุบัน ประกอบด้วยประชากรกว่า 75 % ใช้ชีวิตในชนบทและประกอบอาชีพทางการเกษตร และยังขาดคุณภาพชีวิตในส่วนที่ถือว่าเป็นมาตรฐานการครองชีพขั้นพื้นฐาน ทั้งๆ ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่แล้วก็ตาม ดังนั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างถูกต้องควรมุ่งปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ที่ยากจนทางจิตใจ และความยากไร้ทางวัตถุทั้งหลาย โดยกำหนดขอบเขตของชีวิตที่ต้องพัฒนาให้มีคุณภาพตามความจำเป็น และข้อจำกัดทางด้านสังคม

สาเหตุของความยากจนของประเทศอาจเกิดจากหลายทางคือ

1. จากภัยธรรมชาติ เนื่องจากประชากรกว่าร้อยละ 75 อาศัยอยู่ในชนบท และประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งต้องอาศัยดินฟ้าอากาศเป็นปัจจัยหลัก
2. เกิดจากตัวบุคคลอันเนื่องจากเหตุหลายประการคือ การมีบุตรมากเกินไป การเลือกงานทำให้เกิดการละทิ้งถิ่นฐานและอาชีพ
3. ความเกียจคร้าน และความฟุ่มเฟือย

จากรายงานการประชุมประจำปีของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีคุณจักรมณฑ์ ผาสุกวนิช เป็นเลขาธิการได้เสนอแนวทางเพื่อการพัฒนา ซึ่งต้องพัฒนาทั้ง ทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและทักษะความรู้ความสามารถ เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้ขยายตัวอย่างมีคุณภาพ เพียงพอต่อการสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคความยากจนและลดช่องทางการกระจายรายได้ ตลอดจนการปรับระบบบริหารจัดการคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติดังนี้

1. พัฒนาศักยภาพคนไทยให้สามารถนำความรู้ไปช่วยเสริมทักษะในการประกอบอาชีพและหารายได้ สามารถปรับตัวกับกระแสโลกาภิวัตน์ และเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ขยายโอกาสทางการศึกษา พัฒนาคุณภาพการจัดการการศึกษา และยกระดับทักษะฝีมือแรงงานและกำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง

2. ปรับปรุงการบริหารจัดการระบบการคุ้มครองทางสังคม โดยให้ชุมชนและภาคีต่างๆ มีบทบาทและส่วนร่วมในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขยายระบบประกันสังคมให้กับกลุ่มแรงงานนอกระบบ และการปรับปรุงบริหารจัดการ เพื่อป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรม โดยให้ชุมชนรับผิดชอบในการแก้ปัญหาอาชญากรรม

3. เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้ขยายตัวอย่างมีคุณภาพ เพื่อช่วยสร้างงานและรายได้ โดยเร่งรัดการส่งออก และพัฒนาตลาดภายในประเทศ

4. ปรับระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองในระดับท้องถิ่น

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน ในช่วงปี 2544-2549 กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้จัดทำแผนนโยบายของกระทรวงฯ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 นโยบายรัฐบาล และบทบาทภารกิจของกระทรวงฯ ไว้ดังนี้

มาตรการเร่งด่วนระยะสั้น

1. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อให้แต่ละชุมชนได้นำภูมิปัญญาและศักยภาพของท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้า โดยกระทรวงอุตสาหกรรมจะร่วมสนับสนุนในด้านความรู้สมัยใหม่ เทคนิคการผลิต และการบริหารจัดการ รวมทั้งการทำตลาด เพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วยระบบร้านค้าเครือข่าย

2. ร่วมผลักดันการจัดตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดเล็ก รวมทั้งแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของภาคอุตสาหกรรมด้วยการปรับโครงสร้างการบริหารงานของบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม(บอย.) เน้นการเพิ่มเงินทุนหมุนเวียนพร้อมกับการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ สนับสนุนการนำเครื่องจักรมาจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เพื่อใช้เป็นหลักทรัพย์ในการเพิ่มทุน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการเดิม เพิ่มโอกาสและทางเลือกด้านแหล่งเงินให้ผู้ประกอบการใหม่ อันจะช่วยสร้างและรักษาฐานการผลิต การจ้างงาน การสร้างรายได้ และการส่งออก

3. ให้ความช่วยเหลือเพื่อลดต้นทุนการผลิต ในโรงงานอุตสาหกรรม โดยจัดบริการปรึกษาแนะนำเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิต การบริหารจัดการ การลดต้นทุนพลังงาน การประหยัดพลังงานและการใช้พลังงานทดแทน

4. สนับสนุนการแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของภาคอุตสาหกรรม ด้วยการส่งเสริมการจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักรเพื่อให้สามารถใช้เป็นหลักทรัพย์ในการกู้ยืม ผลักดันความร่วมมือ

กับธนาคารพาณิชย์เพื่อสนับสนุนสินเชื่อแก่ SMEs เร่งปรับโครงสร้างการบริหาร เพิ่มสาขา และเพิ่มขีดความสามารถในการวิเคราะห์สินเชื่อ พร้อมทั้งลดอัตราดอกเบี้ยของบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอยย.)

5. เร่งรัดการปรับโครงสร้างภาษี เพื่อช่วยลดต้นทุน และข้อเสียเปรียบในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทย

6. ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และการมาตรฐานอุตสาหกรรม ให้ทันสมัยเอื้อต่อการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรม

7. เร่งรัดการดำเนินงานเพื่อปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ทั้งด้านการผลิต การจัดการ และการตลาด ให้บังเกิดผลอย่างแท้จริงและต่อเนื่อง

8. พัฒนาสมรรถนะบุคลากรและองค์กรภาครัฐและเอกชน ด้านเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยภาคอุตสาหกรรม และด้านระบบการจัดการตามมาตรฐานสากลเช่น ISO 9000, ISO 14000, ISO 18000 และ HACCP เป็นต้น เพื่อให้มีศักยภาพพร้อมรองรับการปรับตัวสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ๆ ในธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก สำหรับเศรษฐกิจใหม่ที่ให้ความสำคัญเป็นฐาน

9. กำหนดมาตรการบรรเทาผลกระทบ และเตรียมความพร้อมรับการเปิดเสรีทางการค้า ทั้งจากข้อตกลง WTO AFTA และกลุ่มเศรษฐกิจอื่นๆ รวมทั้งส่งเสริมภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลด้านการค้า การลงทุน และการวิเคราะห์ผลกระทบตามข้อตกลงภายใต้กรอบข้อตกลงและความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลด้านการค้า การลงทุน และการวิเคราะห์ผลกระทบตามข้อตกลงภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

มาตรการระยะยาว

1. ปรับโครงสร้างการผลิตในภาคอุตสาหกรรม และการส่งเสริมการลงทุน ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ ทักษะฝีมือ ภูมิปัญญาไทย ศักยภาพในการผลิตและการตลาด และการใช้วัตถุดิบภายในประเทศให้สอดคล้องกับการพึ่งพาจากต่างประเทศ

2. เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน และเชื่อมโยงอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่จะก่อให้เกิดผลต่อเนื่องต่อการปรับ โครงสร้างการผลิตภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องกับทรัพยากรธรรมชาติและอุตสาหกรรมพื้นฐานของประเทศ เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับระบบเชื่อมโยงของอุตสาหกรรม

3. สร้างความแข็งแกร่งให้กับอุตสาหกรรม ที่ประเทศไทยมีศักยภาพการพัฒนาและมีฐานความรู้ความชำนาญสูง โดยส่งเสริมให้ไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารและแปรรูปสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพของโลก

4. พัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก ให้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศ โดยให้การสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา รวมทั้งผลักดันให้เกิดเครือข่ายสารสนเทศเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตและการตลาด และส่งเสริมให้ SMEs ดำเนินกิจกรรมการค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

5. ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงิน รวมถึงสนับสนุนการจัดตั้งและการดำเนินงานของกองทุนร่วมทุน ตลอดจนระบบการค้ำประกันสินเชื่อ เพื่อพัฒนารัฐกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยจัดทำแผนพัฒนารัฐกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กให้เข้าถึงแหล่งสินเชื่อ และเพิ่มปริมาณสินเชื่อ SMEs รายย่อยตามความจำเป็น

6. สนับสนุนและกำหนดมาตรฐานเพิ่มมูลค่า เพิ่มสินค้าอุตสาหกรรม สนับสนุนการเพิ่มผลผลิตภาคอุตสาหกรรม เพื่อการแข่งขันและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเพิ่มผลผลิตการผลิตรวมภาคอุตสาหกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.5 ต่อปี รวมทั้งสร้างเครือข่ายและขบวนการเพื่อการพัฒนาปัจจัยหลักที่เป็นเงื่อนไขของความสำเร็จในการเพิ่มผลผลิต เช่น พัฒนาบุคลากร เพิ่มขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น

7. สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมในท้องถิ่น ชุมชน และภูมิภาค ให้เกิดรัฐกิจอุตสาหกรรมที่มีระบบการจัดการที่เข้มแข็ง และนำไปสู่การพัฒนาตามระบบบริหารคุณภาพที่ยั่งยืน โดยพัฒนากลุ่มอาชีพในท้องถิ่น ส่งเสริมการผลิตสินค้าไทย สร้างเครื่องหมายสินค้าท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนการจัดการระบบพื้นที่อุตสาหกรรม ในรูปของนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่มีศักยภาพจะพัฒนาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจของประเทศ โดยส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม และสนับสนุนให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมให้เข้าไปตั้งโรงงานอยู่ในนิคมอุตสาหกรรม

8. ส่งเสริมการรับช่วงและเชื่อมโยงการผลิต ระหว่างกิจการอุตสาหกรรม ในลักษณะของกลุ่มอุตสาหกรรม เพื่อให้มีการสนับสนุนและถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างกัน และเชื่อมโยงธุรกิจชุมชนที่เข้มแข็งกับธุรกิจอุตสาหกรรม ตลอดจนจัดตั้งกลุ่มอุตสาหกรรมที่สามารถแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างกันได้และเป็นพันธมิตรกัน (Industrial Cluster)

9. กำกับดูแลสถานประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ที่มีความเสี่ยงภัย และมีมลภาวะสูง สนับสนุนให้ย้ายไปยังเขตประกอบการอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม โดยลดภาษีของเสีย

อันตรายจากอุตสาหกรรมให้ได้เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ตลอดจนส่งเสริมและผลักดันการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยเน้นการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและเสริมสร้างความปลอดภัยในสถานประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม เช่น ปรับปรุงมาตรฐานการจัดการมลพิษทางอากาศ ควบคุมคุณภาพอากาศให้สารมลพิษต่างๆ อยู่ในพิกัดมาตรฐาน บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกับกิจการที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษและส่งเสริมการผลิตที่สะอาด รวมทั้งให้องค์กรส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับดูแลสถานประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมผ่านระบบการจัดการที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ

10. พัฒนาระบบสารสนเทศ สภาวะอุตสาหกรรม และกฎระเบียบมาตรการทางการค้าและการส่งออก ให้เชื่อมโยงกันอย่างทั่วถึงระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค รวมถึงองค์กรที่เป็นกลไกบริหารส่วนระดับท้องถิ่น เพื่อสร้างระบบข้อมูลเตือนภัยและเป็นข้อมูลเพื่อการปรับตัวได้ทันสถานการณ์

11. เร่งรัดการจัดตั้งสถาบันอิสระ เพื่อทำหน้าที่สนับสนุน การพัฒนาอุตสาหกรรมในแต่ละสาขา ได้แก่ สถาบันผลิตภัณฑ์ไม้และเครื่องเรือน สถาบันยาและเคมีภัณฑ์ สถาบันอุตสาหกรรมเซรามิกส์ และสถาบันอุตสาหกรรมพลาสติก

12. ส่งเสริมและขยายความร่วมมือ ด้านอุตสาหกรรม และการลงทุนกับต่างประเทศและประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค เพื่อสร้างพันธมิตรทางการค้าและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ทั่วประเทศมีกระบวนการประเมินผลการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ภาคอุตสาหกรรม)

บทบาทและความสำคัญของ SMEs

ในปัจจุบัน ภาคธุรกิจของไทยประกอบด้วยวิสาหกิจจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 8.5 แสนกิจการในจำนวนนี้ กว่าร้อยละ 99.7 จัดว่าเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกล่าวคือ มีการจ้างงานไม่เกิน 200 คนต่อกิจการ และประมาณร้อยละ 40 เป็นวิสาหกิจขนาดเล็กมากซึ่งอยู่นอกระบบไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ในภาคอุตสาหกรรม แรงงานประมาณกึ่งหนึ่ง และการจ้างงานใหม่ที่เกิดขึ้นหลังวิกฤตการณ์ในปี พ.ศ. 2540 ประมาณร้อยละ 60 อยู่ใน SMEs ประมาณร้อยละ 30 ของวิสาหกิจไทยพึ่งพาดตลาดต่างประเทศ และอุตสาหกรรมส่งออกขนาดใหญ่ของไทยใช้วัตถุดิบแปรรูปขั้นต้นและชิ้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศส่วนหนึ่ง การเพิ่มขีดความสามารถของ SMEs ที่เป็นผู้ผลิตเพื่อส่งออกและ SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากผู้ส่งออก จึงเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาการส่งออกของไทยและการสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศในภาพรวม

นอกจากนั้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ที่กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศ เป็นทั้งผู้ซื้อผลผลิต และผู้ผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการของราษฎรผู้บริโภคในท้องถิ่น ห่างไกล จึงเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาค

ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม

การพัฒนาและส่งเสริม SMEs ต้องสามารถแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง อันได้แก่ การขาดเทคโนโลยี ขาดความสามารถในการจัดการสมัยใหม่ สินค้าคือยคุณภาพ ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและตรงความต้องการ การกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ อุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งทุน เป็นต้น

ในขณะเดียวกัน ปัจจัยแวดล้อม การประกอบธุรกิจของ SMEs ได้เปลี่ยนไปและยังคงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลจากการเปิดเสรีทางการค้าและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งทำให้อุตสาหกรรมการสื่อสารและการกระจายสินค้าลดลงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ปัจจัยที่กำหนดขีดความสามารถในการแข่งขันได้เปลี่ยนจากฐานทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศและแรงงานที่มีค่าแรงต่ำ ไปสู่การแข่งขันเชิงคุณภาพ การนำเสนอสินค้ารูปแบบใหม่ ๆ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความสามารถในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น ไม่ว่า SMEs จะมุ่งตลาดภายในประเทศหรือตลาดต่างประเทศ ต่างก็จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพให้เข้าสู่มาตรฐานสากลและยกระดับผลิตภาพให้ทัดเทียมคู่แข่งชั้น รวมทั้งต้องมีความสามารถที่จะเชื่อมโยงธุรกิจในลักษณะที่เป็นนานาชาติมากขึ้น จากข้อพิจารณาข้างต้น จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ของการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม ดังนี้

1. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล
2. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของคนไทยมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งด้านการผลิตและการตลาด
3. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่และเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจต่างๆ ในทุกภูมิภาคอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสมดุลในโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม เป็นกลไกที่สามารถช่วยบรรเทาผลกระทบจากความผันผวนในเศรษฐกิจโลกที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

กลยุทธ์และมาตรการในการพัฒนา SMEs

เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์การพัฒนาข้างต้น จึงกำหนดกลยุทธ์และมาตรการ ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์หลัก และ 32 มาตรการ ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับความสามารถด้านเทคโนโลยีและการจัดการ มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

1. พัฒนาและประยุกต์ระบบวินิจัยและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่สถานประกอบการให้เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมและจัดความช่วยเหลือแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2. จัดระบบบริการที่ปรึกษาเฉพาะด้านเพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกิจการ

3. สนับสนุนและส่งเสริมการปรับปรุงกิจการให้ทันสมัย (Modernization) และใช้ระบบ ISO และ TQM ที่เหมาะสมกับธุรกิจไทย

4. สนับสนุนการยกระดับคุณภาพสินค้าของ SMEs สู่มาตรฐานสากล

5. พัฒนาเครือข่ายและประสิทธิภาพของแหล่งบริการวิจัยและพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาผู้ประกอบการและทรัพยากรบุคคลของ SMEs มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

1. บ่มเพาะและสร้างผู้ประกอบการใหม่และพัฒนาผู้ประกอบการเดิมให้พร้อมรับการแข่งขันในยุคโลกาภิวัตน์

2. เพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของระบบบริการฝึกอบรมให้สนองต่อความต้องการของบุคลากรของ SMEs

3. เพิ่มประสิทธิภาพของระบบมาตรฐานฝีมือแรงงาน

4. ปรับปรุงการผลิตบุคลากรในสถาบันการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างและขยายโอกาสด้านการตลาดแก่ SMEs มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

1. ปรับปรุงระบบการจัดซื้อของรัฐ ให้เอื้อต่อ SMEs โดยเน้นการขยายโอกาสแก่วิสาหกิจขนาดย่อม

2. ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมรับช่วงการผลิตที่เชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. เพิ่มความเข้มแข็งของกิจกรรมส่งเสริมการส่งออก

4. ส่งเสริมธุรกิจการค้าชายแดน และการจัดตั้งบริษัทการค้าระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถของสถาบันการเงินและสร้างกลไกเสริมทางการเงินเพื่อส่งเสริม SMEs มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

1. ขยายและเพิ่มประสิทธิภาพระบบประกันสินเชื่อ

2. พัฒนาสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐให้เป็นสถาบันการเงินเพื่อ SMEs

3. จัดตั้งกองทุนเพื่อการร่วมทุนกับ SMEs ที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา

4. จัดตั้งกองทุนส่งเสริม SMEs เพื่อเป็นกลไกทางนโยบายในการส่งเสริม SMEs และเป็นแหล่งทุนสนับสนุนการรวมกลุ่มของ SMEs

5.เพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานเพื่อให้บริการปรึกษาแนะนำด้านการเงินแก่ SMEs

กลยุทธ์ที่ 5 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของธุรกิจ มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 1.เร่งพัฒนาและจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของ SMEs
- 2.พัฒนากลไกในการปรับปรุงนโยบาย กฎหมายและการบริหารเพื่อสร้างความเป็นธรรมลดข้อเสียเปรียบของ SMEs
- 3.ส่งเสริม SMEs ให้พร้อมเข้าสู่สังคมข่าวสาร
- 4.ปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการกระจายสินค้า
- 5.ยกระดับขีดความสามารถของหน่วยงานระดับท้องถิ่นในการให้บริการแก่ SMEs และการจัดทำแผนส่งเสริม SMEs ในภูมิภาคให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจภาคต่าง ๆ เพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ

6. ส่งเสริมการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขนาดย่อม

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 1.บ่มเพาะการจัดตั้งวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาในอนาคต
- 2.ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาเดิมของวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน เพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจ
- 3.ยกระดับขีดความสามารถด้านการจัดการเชิงธุรกิจและส่งเสริมให้วิสาหกิจรายย่อยสามารถเข้าสู่ระบบที่เป็นทางการได้
4. ผลักดันและยกระดับความร่วมมือในกลุ่มธุรกิจ

กลยุทธ์ที่ 7 สร้างความเชื่อมโยงและพัฒนากลุ่มวิสาหกิจครบวงจร มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 1.ศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ตามหลักการเกาะกลุ่มธุรกิจ เพื่อประสิทธิภาพโดยรวม
- 2.พัฒนาโครงการนำร่องเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเชื่อมโยงวิสาหกิจครบวงจรในแต่ละภูมิภาค
- 3.ผลักดันและสนับสนุนการรวมกลุ่มและการสร้างธุรกิจสัมพันธ์

4. จัดมาตรการสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สิทธิประโยชน์และเงินทุนเพื่อผลักดันให้เกิดการลงทุนและร่วมลงทุนดำเนินกิจการประเภทต่าง ๆ รองรับธุรกิจอย่างครบวงจร

กลไกการบริหารแผน

กระบวนการบริหารและจัดการเพื่อนำแผนแม่บทฯ ไปสู่การปฏิบัติ จะอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 โดยมีสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นผู้บริหารและประสานแผน

สำหรับในส่วนของแผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้าและภาคบริการ ขณะนี้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กำลังจ้างศึกษา และวิเคราะห์พื้นฐาน ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จ และสามารถนำเสนอต่อสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อจัดทำเป็นนโยบายและแผนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้า และภาคบริการ ได้ภายใน กลางปี 2544

เป็นที่คาดหมายว่าเมื่อได้มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้ง 3 ภาค คือ ภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้า และภาคบริการได้อย่างเสร็จสมบูรณ์ จะสามารถช่วยให้ทิศทางการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไปในทางเดียวกัน มีการผนึกกำลังที่เข้มแข็งมากขึ้นทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถผลิตสินค้าเศรษฐกิจของประเทศอันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอนาคต

นโยบายและกลยุทธ์

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมโดยยึดกรอบแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม และนโยบายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น นโยบายบรรเทาปัญหาการว่างงาน/ส่งเสริมการจ้างงานภาคอุตสาหกรรม นโยบายปรับบทบาทภาคราชการ นโยบายการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นต้น

ภาวะการขาดดุลการค้า และสภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจโลกที่ผ่านมา มีผลกระทบโดยตรงต่อการกำหนดนโยบาย ทิศทาง และการปรับตัวทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศต่างๆ ทั่วโลกสำหรับประเทศไทย การกำหนดทิศทาง การพัฒนาประเทศในอนาคต จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเอาการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของกระแสโลกาภิวัตน์ มาเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบาย แนวทาง แผนงานและโครงการพัฒนา โดยเฉพาะกระแสการปรับตัวสู่ระบบ เศรษฐกิจเสรี การเปิด

เสรีทางการค้า การรวมกลุ่มกันพัฒนาเขตเศรษฐกิจและเขตการค้าเสรี ซึ่งภายใต้การสนับสนุน ของเทคโนโลยี ด้านสื่อสารโทรคมนาคม ที่มีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ช่วยเป็นพลังให้ขบวนการรวมกลุ่ม มีความเข้มข้น และเกิดการ แข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มเศรษฐกิจต่างๆ มากขึ้น โดยแต่ละประเทศ รวมทั้ง ประเทศไทยจะต้องเน้นการใช้ ความได้เปรียบของตนเอง และสร้างพันธมิตร ที่มีผลประโยชน์เกื้อกูลกัน เพื่อความอยู่รอด ในกระแสโลกในอนาคต

สรุปสภาพรวมทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ดังนี้

1. การพัฒนาในระยะ 35 ปี ที่ผ่านมาส่งผลให้เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวอย่างน่าพอใจ ในหลายด้าน ทำให้คนไทย มีรายได้ ฐานะความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมาโดยตลอด

ก่อนการมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ช่วงปี 2449 - 2501 เศรษฐกิจไทยมีอัตราการขยายตัว เพียงร้อยละ 3.9 ต่อปี โดยมีสาขาเศรษฐกิจหลักคือเกษตรดั้งเดิม มีสัดส่วน 80% ฐานะของประชาชนอยู่ในระดับยากจน โดยมีรายได้ต่อหัวเพียง 2,100 บาท/คน/ปี โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค รวมทั้งสาธารณูปการขาดแคลน และระบบไม่ได้มาตรฐานสากล

ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-8 ก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ สังคมไทยได้ประสบความสำเร็จ เป็นอย่างดีในการ พัฒนาเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จากอัตราการขยายตัวอยู่ในระดับสูง โดยเฉลี่ยถึง ร้อยละ 7.8 ต่อปี รายได้ต่อหัวของ คนไทยเพิ่มขึ้นจาก 2,100 บาทในปี 2504 เป็น 79,000 บาท/คน/ปี ในปี 2539 ฐานะการเงินการคลัง ของประเทศมีความมั่นคง และได้รับการยอมรับโดยทั่วไปจากนานาชาติประเทศสาขาการผลิตหลัก เปลี่ยนจากสาขาเกษตร เป็นสาขาอุตสาหกรรมและบริการ ดังจะเห็นได้จากอัตราการขยายตัวของสาขาอุตสาหกรรมในช่วง ครั้งแรกของแผนฯ 7 สูงถึงร้อยละ 11.4 ต่อปี สูงกว่าเป้าหมายของแผน (ร้อยละ 9.5 ต่อปี) ในขณะที่สาขาเกษตรมีอัตราการขยายตัวเพียง ร้อยละ 1.9 ต่อปี ต่ำกว่าเป้าหมายของแผน (ร้อยละ 3.4 ต่อปี)

ปัญหาของระบบเศรษฐกิจไทย คุบับัญชีเดินสะพัดและดุลการค้าขาดดุลในอัตราที่สูง (5.6 - 8% ของ GDP) รวมทั้งภาวะเงินเฟ้อ (4%) มาโดยตลอดตั้งแต่ปี 2536 เนื่องจากการขาดดุลการค้าและรายได้ จากภาคบริการและ การท่องเที่ยวลดลง ประกอบกับหนี้ระยะสั้นจากต่างประเทศ ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้รัฐบาลเริ่มดำเนิน นโยบาย เศรษฐกิจ ที่เน้นรักษาเสถียรภาพและชะลอการเจริญเติบโตไม่ให้ขยายตัวรวดเร็วเกินไป โดยใช้นโยบาย การเงินตึงตัว ที่พยายามให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดอยู่ในระดับสูง และควบคุมดูแลการขยายตัวของสินเชื่อของระบบ ธนาคารพาณิชย์ พร้อมกับมาตรการจูงใจให้มีการปรับสภาพหนี้ต่างประเทศภาคเอกชน ให้เป็นหนี้ระยะยาวมากขึ้น

ในปี 2539 สภาพปัญหาเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากปัจจัยที่ไม่ได้คาดหมายคือ การส่งออก ซึ่งกลับซบเซาหดตัวร้อยละ 0.2 ส่งผลกระทบถึงการชะลอตัวในภาค

การผลิต ภาคอุตสาหกรรม การลงทุน การบริโภค ปัญหาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และส่งผลถึงสถาบันการเงินที่เริ่มมีแนวโน้ม จะประสบปัญหาหนี้เสียมากขึ้น

ภาพรวมของเศรษฐกิจในปี 2540 อยู่ในภาวะซบเซา เนื่องจากวิกฤตทางการเงินที่เกิดขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปี ได้แก่ การเก็งกำไรเงินบาท การเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยน การระงับการดำเนินงานของ 58 สถาบันการเงิน รวมถึง นโยบายเข้มงวดด้านการเงิน การคลังเพื่อกู้ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เช่น การเพิ่มภาษีมูลค่าเพิ่มและปรับลดการใช้จ่าย ภาครัฐในครึ่งหลังของปี ค่าเงินบาทที่อ่อนลง อัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้น การขาดสภาพคล่องของระบบการเงิน และการ ข้างงานส่งผลให้เศรษฐกิจหดตัว นอกจากนี้ยังมีปัจจัยใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย คือ ความผันผวนจาก วิกฤตการณ์การเงินของประเทศอื่นในภูมิภาค

ช่องว่างของการออมและการลงทุนขยายกว้างมาก เนื่องจากการออมภาค ครัวเรือนลดลงอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ รัฐบาลจะให้ความสำคัญกับ การกำหนดมาตรการแก้ไขทั้งการเพิ่มรายได้ และประหยัดรายจ่าย แต่ก็ยังไม่ทำให้การออม ต่อครัวเรือน มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ส่งผลให้มีการนำเงินกู้ระยะสั้นจากต่างประเทศ เข้ามาใช้ในกิจกรรมที่มีความเสี่ยง และให้ผลตอบแทนสูงในระยะสั้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนที่ไม่ก่อให้เกิด ประสิทธิภาพและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ เช่น การลงทุนในอสังหาริมทรัพย์และการเก็งกำไรในตลาดทุน

ด้านการผลิต การค้าและบริการ

ขาดความสมดุลในการลงทุนพัฒนาแต่ละสาขาการผลิต การเติบโตของภาค อุตสาหกรรมในอัตราเฉลี่ยสูงร้อยละ 11.4 ต่อปี ในขณะที่ภาคเกษตรมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 1.9 ต่อปี ส่งผลให้สัดส่วนการผลิตภาค อุตสาหกรรม เมื่อเทียบกับการผลิตภาคเกษตรเปลี่ยนจากร้อยละ 28.7:13.3 ของผลผลิตรวมในปี 2534 เป็นร้อยละ 31.4:11.1 ในปี 2537 ในขณะที่แรงงานไทยมีพื้นฐานเป็นแรงงานภาคเกษตรถึง 18.8 ล้านคน เมื่อเศรษฐกิจ ภาคอุตสาหกรรมขยายตัวในอัตราสูง จึงเกิดการหลั่งไหลของกำลังแรงงานสู่ภาคอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ดี สัดส่วนของแรงงานในภาคเกษตรยังคงสูงในอัตราถึงร้อยละ 60:40 เมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานนอกภาคเกษตร เป็นผลให้เกษตรกรมีฐานะยากจนและแรงงานจากภาคเกษตร ที่เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมขาดการฝึกอบรมอย่างเพียงพอ และการผลิตกำลังคนด้าน อุตสาหกรรม ขาดการฝึกอบรมอย่างเพียงพอ และการผลิตกำลังคนด้านอุตสาหกรรม ไม่ทันกับความต้องการ โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังจะเห็น ได้จากรายได้ของแรงงานในกระบวนการผลิต และก่อสร้างในเขตชนบทมีอัตราเพิ่มของรายได้สูงกว่าในเขตเมือง คือ รายได้ของแรงงานนอกเขตเทศบาล เพิ่มขึ้นสูงกว่าในเขตเทศบาลระหว่างร้อยละ 43.8 กับร้อยละ 22.9

ขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยลดลงตั้งแต่ปี 2537 สาเหตุสำคัญเนื่องจาก

1. ต้นทุนการผลิตสูงกว่าประเทศคู่แข่ง เนื่องจากภาคการผลิตของไทยส่วนใหญ่ พึ่งแรงงานไร้ฝีมือที่มีผลิตภาพ (Productivity) ต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง เช่น อินโดนีเซีย จีน และอินเดีย แต่ค่าจ้างแรงงานสูงกว่า นอกจากนี้การปรับโครงสร้างการผลิตให้มีมูลค่า เพิ่มขึ้นสูงด้วยการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ยังไม่ก้าวหน้า ผู้ประกอบการยังใช้เทคโนโลยีการผลิตต่ำ โดยเครื่องจักรเก่า ขบวนการผลิตล้าสมัย ไม่ประหยัดและไม่ให้ความสำคัญกับการลดต้นทุน การผลิต และการเพิ่มประสิทธิภาพภาคการผลิต

2. โครงสร้างภาษีและระเบียบปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคต่อ การผลิตในทุกสาขาโดยเฉพาะอุตสาหกรรมคัมน้ำ และอุตสาหกรรมปลายน้ำ

3. ประเทศคู่แข่งเพิ่มมากขึ้นและตลาดต่างประเทศค่อนข้างจำกัด กลุ่มเศรษฐกิจการค้าและแหล่งลงทุนใหม่ ที่มีความได้เปรียบด้านต้นทุนแรงงานต่ำมากขึ้น เช่น อินโดนีเซีย จีน เวียดนาม และอินเดีย มีขีดความสามารถในการ แข่งขันกับไทย โดยเฉพาะสินค้าที่ใช้แรงงานมาก สำหรับกลุ่มสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง ประเทศที่มีขีดความสามารถ แข่งขันกับไทย คือ ประเทศจีน และมาเลเซีย

ด้านการเงินและการลงทุน

เงินทุนต่างประเทศไหลออกจากไทย เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจขบเซาทั่วโลกตั้งแต่ ปี 2534 ทำให้ประเทศ อุตสาหกรรมหลักชะลอการลงทุนในต่างประเทศ โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของค่าเงินเยน ได้ส่งผลกระทบต่อให้ญี่ปุ่น ย้ายฐานการผลิตสินค้าส่วนหนึ่ง ไปยังจีนและเวียดนามมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าที่ใช้แรงงานมาก เช่น สิ่งทอ และเครื่องหนัง ส่งผลให้เงินทุนต่างประเทศไหลออกจากไทยเป็นจำนวนมาก แม้จะมีการเข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้น ของนักธุรกิจญี่ปุ่น เนื่องจากค่าเงินเยน แข็งตัวในระหว่างปี 2537 - 2538

จากปัญหาที่เกิดขึ้นภายในประเทศ ซึ่งบางส่วนเป็นผลกระทบจากปัจจัยนอก ได้แก่ สภาวะการแข่งขันการค้า การโจมตีค่าเงินบาท และปัจจัยภายใน ได้แก่ การบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และกลไก ทางการเมือง ที่เข้ามาแทรกแซงการจัดการด้านเศรษฐกิจ ซึ่งในระยะปลายปี 2538 คับปี 2539 ซึ่งเป็นช่วงที่ กำลังจัดเตรียมแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้ประมาณการแล้วว่าจะเกิดปัญหาเศรษฐกิจ มหาภาคอย่างแน่นอน แต่การคาดการณ์ความรุนแรงไม่เท่ากับที่เกิดขึ้นจริงขณะนี้

แต่อย่างไรก็ดี การแก้ไขปัญหาวิกฤตของรัฐบาลในปัจจุบัน คาดว่าจะบรรลุผล สามารถกระตุ้นให้เศรษฐกิจ พ้นตัวได้ในปลายปี 2542 คับปี 2543 ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อ

เสริมสร้างโอกาส และศักยภาพที่ยั่งยืน ในระยะยาวต่อไป และป้องกันไม่ให้วิกฤตเศรษฐกิจที่ร้ายแรงหวนคืนกลับมาอีกในระยะต่อไป

การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจไทย ระยะจากปัจจุบันสู่ปี 2560 ซึ่งเป็นระยะที่ยาวนานมากนัก จำเป็นต้องมีแผนงานความยืดหยุ่นเพียงพอให้การปรับทิศทางการพัฒนาให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงนั้นได้

ยุทธศาสตร์ที่จะนำเสนอ ในโอกาสต่อไปนี้จะกรอบกว้างๆ ที่กำหนดเป้าหมายหรือจุดตรวจสอบในช่วงครึ่งเวลา (ปี 2550) เพื่อให้สามารถปรับทิศทางพัฒนาได้หากมีการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกเกิดขึ้น ซึ่งทิศทางของ ยุทธศาสตร์ที่กำหนดประกอบด้วย

1. การฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจมหภาค เข้าสู่เสถียรภาพ และสมดุล โดยการให้เงินคูปองชดเชยสินค้าและลดการค้ำในปี 2555 และปรับโครงสร้างการผลิตให้อยู่ในภาวะสมดุล โดยเร่งพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตในสาขาเกษตร และบริการ ให้ก้าวหน้าทัดเทียมประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น เบลเยียม เนเธอร์แลนด์

โดยจุดมุ่งหมายของยุทธศาสตร์ที่ 1 เพื่อกำหนดทิศทางให้เกิดการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป เร่งฟื้นฟูบูรณะ ระบบเศรษฐกิจส่วนที่เสียหายจากวิกฤตเศรษฐกิจ และหันกลับมาพิจารณาถึงความพร้อม ศักยภาพของปัจจัยการผลิต ที่มีอยู่ตลอดเวลา เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจโลก ลดการพึ่งพาต่างประเทศหันกลับมา พึ่งตนเองให้มากที่สุด โดยเฉพาะฐานด้านการเกษตรและบริการที่เป็นจุดเด่น (แต่ถูกลืม) ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ใช้ความได้เปรียบด้านที่ตั้งทางภูมิศาสตร์พัฒนาประเทศ ให้เป็นประตูเศรษฐกิจและเอเชียตอนใน (พม่า ลาว จีนตอนในและตอนกลาง) และเป็นสะพานเชื่อมโยงเอเชียตะวันออกกับเอเชียใต้

ตามยุทธศาสตร์นี้เป็นการใช้สภาพทางกายภาพ ที่ได้รับมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษมาใช้ประโยชน์ วางบทบาท ของประเทศให้เป็นจุดเชื่อมโยง และประตูออกของประชาชนในพื้นที่ตอนใน ดังเช่น ประเทศเล็ก ๆ เช่น เบลเยียม และเนเธอร์แลนด์ทำหน้าที่นี้อยู่ ทวีปยุโรปท่ามกลางประเทศใหญ่ ๆ ที่ล้อมรอบ เช่น เยอรมัน ฝรั่งเศส และรัสเซีย แต่อย่างไรก็ดี การทำหน้าที่ดังกล่าวได้จำเป็นต้องดำเนินการหลายประการ เช่น การเป็นมิตรที่ดีกับทุกประเทศ การพัฒนาความร่วมมือทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ในลักษณะสนับสนุนเกื้อกูลกับประเทศเพื่อนบ้าน การรวมกลุ่มกันเจรจาต่อรองกับกลุ่มประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่กว่า และการปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการภายในประเทศเอง เพื่อจูงใจให้ประเทศเพื่อนบ้านเลือกมาใช้ประโยชน์ จากประตูที่เปิดรับนี้ ซึ่งจะเป็นยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ของการวิจัยนี้ กล่าวคือ

3. การพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพภายในประเทศ เพื่อเสริมสร้างความได้เปรียบ ในเชิงการผลิต และการพัฒนาสู่ความเป็นศูนย์กลางของภูมิภาค

โดยการดำเนินงานจำเป็นต้องกำหนดกลยุทธ์ และทิศทางที่ชัดเจนควบคู่กันไป ทั้งรายสาขาการผลิต และระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์นี้ใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง แต่ผู้วิจัยได้จัดลำดับความสำคัญของการดำเนินงาน ไว้บางส่วนแล้ว ทั้งในระดับพื้นที่และระดับสาขา ส่วนที่ระบุกลยุทธ์บางประเด็นไว้อย่างกว้าง ๆ ในบางสาขาและบางพื้นที่ เนื่องจากเป็นกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะยาวถึง 20 ปี ข้างหน้า ผู้วิจัยมีความประสงค์ให้เป็นกรอบที่หน่วยงาน ที่รับผิดชอบสามารถยืดหยุ่นได้ในทางปฏิบัติ

ความเคียดแค้น การเป็นหนี้สินของประชาชน และบรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

คนไทยในอดีตอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ ทั้งพ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นครอบครัวแบบขยาย ในการดำเนินชีวิต หรือวิถีชีวิตของสังคมในอดีตเป็นสังคมแบบพึ่งพาตนเอง อยู่อย่างพอเพียงในระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ อยู่กับธรรมชาติพึ่งพาธรรมชาติที่เอื้ออำนวย มีความอุดมสมบูรณ์ ดังคำกล่าวที่ว่า ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ลักษณะเด่นทางสังคมเป็นสังคมที่เอื้ออาทรและถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - ฉบับที่ 7 นั้น แม้จะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง คือ เศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาในการกระจายรายได้สู่ประชาชนไม่ทั่วถึง ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านอื่นตามมาอีกมาก เช่น ค่านิยมด้านวัตถุ สังคมไทยกลายเป็นสังคมบริโภคนิยมเกิดปัญหาสังคมต่างๆ เช่น ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อาชญากรรม สภาพครอบครัวเกิดการแตกแยก สังคมเกิดความอ่อนแอ เพราะการอพยพแรงงานไปหางานต่างถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือการหนีสังคมชนบทเข้าสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น

ปัญหาดังกล่าวพบว่าแนวคิดในการพัฒนามุ่งเฉพาะด้านเศรษฐกิจด้านเดียวนั้น ไม่เพียงพอ จำเป็นต้องพัฒนาสังคมแบบบูรณาการโดยพัฒนาด้านสังคม การเมือง การศึกษา วัฒนธรรม และที่สำคัญคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ประชาชนคิดเป็น ทำเป็น รู้จักการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาได้ จากวิกฤติที่เกิดขึ้นทำให้ภาครัฐได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้หันมาพึ่งตนเองได้อย่างเหมาะสมและมากที่สุด เพื่อมุ่งให้ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ทั้งหมด ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จึงได้ปรับปรุงปรัชญาเป้าหมายการ

พัฒนาเป็น “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

คำนิยามในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ ประเมินตัวเลขนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยเทียบระหว่างปี 2540 กับ 2544 พบว่ามีการเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ปี 2540 มีมูลค่านำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือย 77,757 ล้านบาท แต่ปี 2544 มีจำนวน 131,404 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเพิ่มขึ้นประมาณ 70% แหล่งการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือย อันดับที่ 1 คือประเทศ ญี่ปุ่น และรองลงมาคือ สหภาพยุโรป (E.U.)

ปี 2544 เฉพาะญี่ปุ่นประเทศเดียว คนไทยนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยนำเข้ามีมูลค่า 26,361 ล้านบาท รองลงมาคือฝรั่งเศส ได้แก่ น้ำหอม เครื่องสำอาง บรัันดี และ ไวน์ ประมาณ 3,746 ล้านบาท

กระทรวงการคลังรายงานว่าในเดือนพฤศจิกายน ปี 2543 เทียบกับเดือนพฤศจิกายน ปี 2544 คนไทยเริ่มกลับมาบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย ช้อเสื้อผ้า และเสื้อผ้านอก คิดเป็น 53% นาฬิกา 27% และสินค้าฟุ่มเฟือย 3 อันดับแรก ของปีงบประมาณ 2545 (ตุลาคม 2543 – พฤศจิกายน 2544) เป็นสุราต่างประเทศ ซึ่งมีมูลค่าเพิ่มขึ้น จากช่วงเดียวกันของปีงบประมาณ 2544 (ตุลาคม 2542 – พฤศจิกายน 2543) สูงขึ้นร้อยละ 6

บริบทระดับท้องถิ่น

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2

บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 มีความเป็นมาที่ยาวนาน อ้างถึงกลุ่มบุคคลที่จัดกองคาราวานเกี่ยวมาจากชัยภูมิ นำโดยนายร้อยแล มีเชื้อสายจากเจ้าพ่อพระยาแลของจังหวัดชัยภูมิ ได้คุมกองคาราวานมาจัดตั้งชุมชนและจับจองที่ทำกินอยู่บริเวณบ้านมะเกลือเก่า ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมาในปัจจุบันเดิมใช้ชื่อชุมชนว่า “ชุมชนมะเกลือ” โดยตั้งตามชื่อผู้นำชุมชนคือ ชุนมะเกลือ กรมราช ลูกของนายร้อยแล ที่ได้ดูแลชุมชนต่อจากพ่อ จากการขยายตัวของชุมชนทำให้มีความต้องการที่อยู่อาศัย และที่ทำกินเพิ่มขึ้นจึงได้มีการจัดกองคาราวานเกี่ยวขึ้นอีก (พ.ศ.2326) นำโดยหลวงสุวรรณ ธรรมชาติ กับชาวบ้านอีก 10-15 ครอบครัว เดินทางมาทางทิศตะวันตกจากชุมชนมะเกลือ และได้พบกับคลองสายหนึ่ง (คลองสวนหมอน) จึงได้ทำการจับจองที่

ทำกินและปลูกสร้างที่อยู่อาศัย อยู่ภายใต้การปกครองของหลวงสุวรรณ ธรรมชาติ แต่ก็ยังขึ้นกับชุมชนมะเกลือ ได้มีการเรียกชุมชนของตนเองว่า “ชุมชนมะเกลือใหม่” เพราะการแยกตัวมาจัดตั้งใหม่ และเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ชุมชนมะเกลือกรมราช

เดิมที่อยู่อาศัยของชาวบ้านได้ปลูกสร้างติดกับแม่น้ำ แต่เกิดปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝนจึงได้ย้ายที่อยู่อาศัยขึ้นมาบนที่ราบสูงด้านทิศตะวันออก มีการขยายตัวของชุมชนกันเรื่อยมาโดยการขยายตัวจากจุดที่ตั้งใหม่ขยายตัวออกไปทางทิศตะวันออกและทิศเหนือ ในทางด้านทิศเหนือมีการขยายตัวไปถึงชุมชนโนนศาลซึ่งเหลือน้อยเพราะได้อพยพไปทำกินที่อื่น จึงทำให้ชุมชนมะเกลือใหม่กลืนชุมชนโนนศาลไปจนหมด จากการขยายตัวที่ใหญ่จนเกินไป ทำให้การปกครองดูแลไม่ทั่วถึงจึงจำเป็นต้องแบ่งเป็น 2 เขตการปกครอง ใช้ถนนกลางชุมชนจากตะวันออกไปตะวันตกเป็นเส้นเขต พร้อมทั้งเรียกชุมชนตามคำเรียกของหลวงเป็น “บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ 1 ” (อยู่ที่ทิศเหนือของถนน) และ “บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ 2 ” (อยู่ที่ทิศใต้ของถนน)

ปัจจุบันการขยายตัวของชุมชนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาตัวเองในทุกๆ ด้าน คือ การพัฒนาตัวเองทางการศึกษา การประกอบอาชีพ การคมนาคม การสื่อสาร การไฟฟ้า ประปา ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ แต่ความเป็นอยู่และรายได้ของแต่ละครอบครัวก็เป็นไปตามสภาพ คือ พอกิน พอใช้ แต่ไม่พอสำหรับการชำระหนี้ จนกระทั่งได้มีการจัดตั้ง “กองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ” ซึ่งพอจะช่วยเหลือได้บ้างในบางส่วน

สภาพปัจจุบัน

ลักษณะประชากร บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 มีบ้านเรือนที่มีผู้อาศัยจริง 191 หลังคาเรือน มีประชากรที่อาศัยอยู่ทั้งหมด 756 คน เป็นเพศชายร้อยละ 41.40 เป็นเพศหญิงร้อยละ 58.60 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18-50 ปีเต็ม ประชากร 60 ปีขึ้นไป มีฐานะยากจนไม่มีผู้อุปการะ 4 คน มีคนพิการไม่ได้เรียน 4 คน ปัจจุบันได้รับการดูแลจากสาธารณสุขหมู่บ้าน (สถานีอนามัย) โดยการสนับสนุนจากรัฐบาล

ทำเลที่ตั้ง บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2326 หรือประมาณ 219 ปีมาแล้ว จากอดีตถึงปัจจุบันที่ตั้งของหมู่บ้านไม่มีการเปลี่ยนแปลง เป็นที่ราบสูง สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 240 เมตร อยู่ติดกับถนนมิตรภาพกิโลเมตรที่ 215 มีอาณาเขตติดกับหมู่บ้านอื่นๆ คือ ทิศเหนือติดกับบ้านมะเกลือใหม่ หมู่ 1 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน ทิศใต้ติดกับบ้านริมคลองพัฒนา หมู่ 10 และบ้านอ่างแก้ว หมู่ 11 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน โดยมีถนนมิตรภาพเป็นเส้นแบ่งเขต ทิศตะวันออกติดกับบ้านไร่ ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน ทิศตะวันตกติดกับบ้านโนนกลุ่ม ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว

ภูมิประเทศ บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ 2 มีที่อยู่อาศัย 40% เป็นพื้นที่ทางการเกษตร 60% ส่วนมากเป็นพื้นที่นาเพราะเป็นที่ราบลุ่มและมีพื้นที่เป็นสวนบ้างบริเวณริมแม่น้ำลำตะคอง

แหล่งน้ำสำหรับการใช้สอยในครัวเรือน แต่เดิมเป็นประปาที่ใช้ น้ำดิบ จากลำน้ำ ลำตะคองทำน้ำทำโพธิ์ ปัจจุบันได้เลิกใช้แล้ว โดยเปลี่ยนไปใช้ระบบประปาจากอำเภอสีคิ้วที่ใช้ น้ำดิบ จากอ่างเก็บน้ำลำตะคอง (คลองไผ่) ส่วนน้ำที่ทำการเกษตรได้มาจาก ลำน้ำลำตะคอง ที่ไหลมาจาก เขื่อนลำตะคอง และมีน้ำบาดาลที่ไหลตลอดปีแต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์มากนัก

ป่าไม้ได้หมดไปเพราะความต้องการที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน ประกอบกับการแบ่งพื้นที่ การปกครอง ที่ยังเหลืออยู่เป็นเพียงไม้ใหญ่ริมแม่น้ำไม่กี่ต้น พื้นที่สาธารณะของบ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ได้แก่ คอนปู้ตา (ที่ชาวบ้านเรียกว่าโรงเจ้านาย) อยู่กลางหมู่บ้าน ทำน้ำทำโพธิ์ ที่ทิ้งขยะของ หมู่บ้าน สวนรัก น้ำบาดาล และหอประชุมประจำหมู่บ้าน

ระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ในปัจจุบันบ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ได้มีไฟฟ้า ประปาใช้ทุกครัวเรือน ระบบการสื่อสาร การคมนาคมสะดวก ถนนในหมู่บ้านเป็นคอนกรีต และ ยางมะตอย มีสถานีอนามัยประจำหมู่บ้าน สำหรับดูแลด้านสาธารณสุขสำหรับหมู่บ้าน มีป้อม ตำรวจของ สภอ.สูงเนิน 1 แห่ง และมีสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่

ด้านเศรษฐกิจของชาวบ้านมะเกลือใหม่ หมู่ 2 ก็ยังประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็น หลัก และที่เริ่มมีบทบาทมากขึ้น คือ รับจ้างบริษัทเอกชน ข้าราชการ และค้าขาย มีการเพิ่มของ จำนวนประชากรมากขึ้น ประชากรมีการศึกษาที่มากขึ้น คึกคัก ทำให้ค่านิยมในการประกอบอาชีพ เปลี่ยนไปจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม

ด้านวัฒนธรรม บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ 2 มีวัด 1 แห่งคือวัดมะเกลือใหม่เดิมชื่อวัดใหญ่ ชุมพล มีเจ้าคณะตำบลมะเกลือใหม่เป็นเจ้าอาวาส มีพระจำวัดอยู่ 12 รูป ในอดีตก่อนก่อตั้งวัด มะเกลือใหม่ มีวัดเดิมอยู่ 2 วัด ด้านทิศตะวันออก และด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้าน แต่มีพระภิกษุที่ จำวัดอยู่น้อย ชาวบ้านจึงสร้างวัดขึ้นใหม่ อยู่ในหมู่บ้าน พร้อมทั้งนิมนต์พระภิกษุทั้ง 2 วัดมาจำวัด อยู่ที่เดียวกันใช้ชื่อว่าวัดใหญ่ชุมพล ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นวัดมะเกลือใหม่ จนถึงปัจจุบัน

ประเพณีของชาวบ้านมะเกลือใหม่ หมู่ 2 ที่ยึดถือปฏิบัติกันมาซึ่งเหลืออยู่ในปัจจุบัน คืองานเทศกาลปีใหม่มีช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ถึงมกราคมช่วงต้นเดือน งานสงกรานต์ ตักบาตรข้าวสารและสงฆ์พระช่วงวันสงกรานต์ งานลงช่วงเลี้ยงผี (ผีพ็อน) เริ่มตั้งแต่สงกรานต์ จนถึงเข้าพรรษา วันเข้าพรรษาวันออกพรรษาของทุกปีจะมีการเวียนเทียน ประเพณีลอยกระทงจะมี การลอยกระทงปีละ 2 ครั้ง คือวันออกพรรษาและวันลอยกระทง

การศึกษา โรงเรียนบ้านมะเกลือใหม่ ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2458 โดยนาย อำเภอสูงเนิน เป็นผู้จัดตั้งขึ้น เปิดทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่

6 โดยมีนายท้าว รัตนภาพ ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่เป็นท่านแรก โดยใช้ชื่อว่าโรงเรียนแก้วเรศนุกูลตั้งอยู่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ในปัจจุบัน มีอาคารเรียนเพียงหนึ่งหลัง ต่อมา มีจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้น จึงใช้ศาลาวัดเป็นสถานที่เรียนร่วม ประชาชนจึงช่วยกันบริจาควัสดุอุปกรณ์ในการสร้างอาคารเรียนเพิ่มขึ้นอีก 1 หลัง ในที่ดินของนายท้าว รัตนภาพ ครูใหญ่ซึ่งท่านได้จับของไว้ และตั้งชื่อเป็นโรงเรียนบ้านมะเกลือใหม่ ราษฎรราษฎรส่งเสริม ต่อมาได้มีการเรียกขานกันอย่างเป็นทางการโดยทั่วไปอย่างย่อว่าโรงเรียนบ้านมะเกลือใหม่จึงได้กลายมาเป็นโรงเรียนบ้านมะเกลือใหม่ในปัจจุบัน

โรงเรียนบ้านมะเกลือใหม่ ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างอาคารเรียนเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2524 ในปัจจุบันมีอาคารเรียนทั้งสิ้น 3 หลัง ปี พ.ศ. 2535 โรงเรียนบ้านมะเกลือใหม่ ได้รับการอนุมัติขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปี พ.ศ. 2535 ทาง ศ.ป.อ. สูงเนิน ได้คัดเลือกให้โรงเรียนบ้านมะเกลือใหม่ เป็นโรงเรียนนำร่องในการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี โดยให้โรงเรียนบ้านมะเกลือใหม่เป็นศูนย์กลางในการนำร่อง ปัจจุบันมีครูทั้งหมด 18 คน จบปริญญาโท 1 คน ปริญญาตรี 16 คน ค่ำกว่าปริญญาตรี 1 คน ทำการเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3

นอกจากนี้ในหมู่บ้านยังมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดูแลโดยพัฒนาชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบล มีครู 2 คนจบการศึกษา ม.3 และ ม.6 ปัจจุบันมีเด็กในดูแล 37 คน

สมาชิกในชุมชน ไปศึกษานอกหมู่บ้าน เริ่มแต่ระดับอนุบาล ประถม มัธยม และสูงกว่ามัธยมรวมกันแล้วกว่า ร้อยละ 80 ของวัยเรียนเพราะหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น ไปเรียนสายอาชีพ เรียนตามค่านิยมของแต่ละระดับการศึกษาที่ผู้ปกครองสามารถส่งเสียได้ ความคิดเรื่องมาตรฐานของโรงเรียนที่ต่างกัน และอื่นๆ

ข้อมูลด้านอื่น ๆ

ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากจากที่เคยทำการเกษตรเพื่อยังชีพเลี้ยงครอบครัวแต่ยังทำที่ยังเพิ่มหนี้สิน จะเป็นเพราะธรรมชาติที่ดี หรือกลไกทางการตลาดกับต้นทุนก็ทำให้ชาวบ้านมีความคิดในการประกอบอาชีพเปลี่ยนไป ประชากรส่วนหนึ่งยังประกอบอาชีพทางการเกษตรเพราะมีที่ดินเป็นของตัวเองผลิตเพื่อบริโภคในครอบครัว หรือไม่สามารถประกอบอาชีพอื่นได้ อาชีพที่นิยมหลังจากเลิกทำการเกษตรแล้วคือ รับจ้างทั่วไป รับจ้างบริษัทเอกชน ทำงานรัฐบาล ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ และอื่นๆ

วัฒนธรรมประเพณีที่เด่นๆ อุดมมีการทำบุญศาลพ่อใหญ่บุญลือ (เลี้ยงผีปู่ตา) ทุกปี อยู่ในช่วงวันพุธหลังสงกรานต์ที่ทางผู้นำหมู่บ้านเห็นสมควร แต่ปัจจุบันพื้นที่ถูกแยกไปเป็นบ้านอ่างแก้ว หมู่ที่ 11 แต่ชาวบ้านมะเกลือใหม่ หมู่ 2 ก็ยังคงไปร่วมงานทุกปี

ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี จากการที่ชาวบ้านมีการศึกษาที่ดีขึ้น ทำให้มองเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงพยายามส่งเสริมบุตร หลานให้ได้รับการศึกษาสูงที่สุดตามกำลังความสามารถของแต่ละครอบครัว ส่วนลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมในอดีตมีลักษณะการเป็นอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกัน เอื้อเพื่อเอื้อแผ่ อยู่อย่างพื่ออย่างน้อง เมื่อความเจริญทางด้านเทคโนโลยี การศึกษา และด้านอื่นๆ เข้ามาทำให้หมู่บ้านมีการพัฒนาเจริญขึ้นทั้งที่อยู่อาศัย ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพ ทำให้ต้องดิ้นรนแข่งขันกันในทุกๆ ด้าน จึงเกิดความห่างเหินกันในระบบเครือข่าย เกิดการแบ่งกลุ่มในการคบหาตามอาชีพที่ทำอยู่ และการแบ่งกลุ่มตามฐานะ

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโดยภาพรวมมีดังนี้

ผลการประเมินหน่วยระบบ A

ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือ ผลการประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ตามความคิดทฤษฎีเชิงระบบ หรือกรอบการประเมินแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model) ที่ใช้ประเมินกองทุนหมู่บ้าน ดังนี้

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยการสัมภาษณ์และจัดเวทีประชาคมชาวบ้านในหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 พบว่าความเข้าใจของชาวบ้านมีลำดับดังต่อไปนี้

- เป็นกองทุนให้เปล่า ตามที่มีการหาเสียงของพรรคการเมือง โดยไม่มีการทำความเข้าใจ
- มีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ชาวบ้าน ไม่ได้สนใจส่วนใหญ่มุ่งไปที่การให้ ได้มาซึ่งเงินต้นก่อน
- การกู้เงินและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการกู้เงินกองทุน ทำให้ชาวบ้านเข้าใจว่าไม่ใช่กองทุนให้เปล่า
- คณะกรรมการดำเนินกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านตามแนวทางที่รัฐบาลกำหนด และสมาชิกยอมรับในกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี

2. เงิน 1 ล้านบาท ที่ได้มาในปีแรกกรรมการพิจารณาปล่อยกู้ช่วยเหลือ ส่งเสริมอาชีพ สำหรับชาวบ้านสมาชิกได้ทั้งหมด 101 คน จากสมาชิกทั้งหมด 240 คน สามารถแบ่ง เป็นกู้ฉุกเฉิน 9 รายซึ่งชำระคืนหมดแล้ว กู้รายปี 92 ราย เป็นเงิน 989,000 บาท เงินที่เหลือเหลือจัดสรรไว้สำหรับกรณีฉุกเฉิน 11,000 บาท จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติขึ้นอยู่กับ วัตถุประสงค์ และการพิจารณาของ

คณะกรรมการ ซึ่งพิจารณาจากข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของผู้กู้เพราะอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันจึงทราบว่าผู้กู้รายไหน เป็นอย่างไร มีประวัติทางการเงินดีหรือไม่ อีกทั้งผู้ค้ำประกันต้องมั่นใจในผู้กู้แล้วจึงยอมลงลายมือชื่อค้ำประกันให้ เงินกู้รายปีเริ่มครบกำหนดที่จะต้องชำระตั้งแต่ 1 เดือนตุลาคม 2545 เป็นต้นไปและจะทยอยครบสัญญาทุกเดือนจนหมด

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ 2 ได้มีการคัดเลือกโดยการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน ตามขั้นตอนดังนี้

- จัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน
- ทำความเข้าใจเรื่องคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- มีการเสนอชื่อและรับสมัครคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- มีการโหวด โดยการยกมือลงคะแนนอย่างเปิดเผยทำการคัดเลือกคณะกรรมการ

กองทุนหมู่บ้าน จำนวน 14 คน ภายหลังจากมีการแยกหมู่บ้าน ซึ่งมีกรรมการกองทุน 3 คน ต้องขึ้นกับหมู่บ้านใหม่ ขาดคุณสมบัติ ทำให้ต้องหมดวาระโดยปริยายและเหลือคณะกรรมการทำงานเพียง 11 คน เมื่อถึงวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีในวันที่ 1 สิงหาคม 2545 จึงทำการคัดเลือกเข้ามาแทนจนครบทั้ง 14 คน

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านประชุม ศึกษาบทบาท หน้าที่คณะกรรมการโดยแบ่งหน้าที่เป็น ประธาน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการ พร้อมทั้งร่างระเบียบ ข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน เสนอต่อสมาชิกกองทุนในการจัดเวทีประชาคมเพื่อพิจารณาแก้ไข และบังคับใช้กับสมาชิก

4. การชำระคืนเงินกู้ เงินรายปีชำระคืนได้โดยแจ้งคณะกรรมการเพื่อนำเงินไปฝากเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ธนาคารออมสิน พร้อมชำระดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี เงินถูกเงินชำระคืนได้โดยแจ้งคณะกรรมการเพื่อนำเงินไปฝากเข้าบัญชีธนาคารออมสิน พร้อมชำระดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือน แต่ถ้าผิดสัญญาเงินกู้จะต้องเสียค่าปรับร้อยละ 50 สตางค์ต่อวัน เว้นแต่ได้รับการอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน

5. ผู้สมัครขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้านต้องเป็นสมาชิกกองทุน และปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน มีการประกาศให้สมาชิกยื่นขอกู้ได้อย่างอิสระแล้วคณะกรรมการจะพิจารณาตามลำดับการยื่นขอกู้ ถ้ารายใดคำขอไม่สมบูรณ์ต้องกลับไปแก้ไขและมาขึ้นใหม่ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเงินหมดแล้วก็มีมีการประกาศแจ้งงดรับการขอกู้

ผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาทั้งหมด 92 รายแบ่งตามวัตถุประสงค์การขอกู้ได้ คือ คำขย 25 ราย (269,000 บาท) เกษตรพืช 31 ราย (316,000 บาท) เกษตรสัตว์ 26 ราย (269,000 บาท) ช่างซ่อมต่างๆ 3 ราย (36,000 บาท) และอื่นๆ 7ราย (78,000 บาท)

ปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

- ทุนสะสมของหมู่บ้านไม่มีเพราะชาวบ้านเปลี่ยนไปสะสมเงินที่กองทุนหมู่บ้าน เมื่อตั้งกองทุนมีการเก็บค่าสมัครรายละ 30 บาท และบังคับให้สมาชิกทุกคนต้องฝากเงินตั้งจะกับกองทุนหมู่บ้านเดือนละ 1 หุ้น (10 บาท) แต่ผู้ที่จะกู้เงินต้องถือหุ้นอย่างน้อย 5 หุ้น
- การทำงานของนักศึกษาบัณฑิต โครงการกองทุนหมู่บ้าน ชาวบ้านเข้าใจ 2 ประเด็นคือ มาช่วยงานกองทุน และมาตรวจสอบกองทุน เมื่อชี้แจงทำความเข้าใจจึงทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์การปฏิบัติงานของบัณฑิตกองทุน ว่ามาเพื่อเรียนรู้ในชุมชน และประเมินกองทุนหมู่บ้าน

ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A พบว่า

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน มีเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา ดังนี้
 - ต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 มีคุณสมบัติถูกต้อง และมีการฝากเงินตั้งจะตามระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
 - ต้องมีการยื่นเอกสารขอกู้เงิน โดยระบุวัตถุประสงค์ของโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ คำนวณการลงทุน
 - วงเงินกู้ได้ไม่เกิน 20,000 บาทต่อสมาชิก 1 ราย
 - มีสัญญาเงินกู้ที่ถูกต้องและมีบุคคลเซ็นค้ำประกันถูกต้องตามระเบียบกองทุน
 - ประเมินจากอาชีพที่ทำอยู่ในขณะยื่นกู้เพื่อพิจารณาขอดเงินกู้ประกอบด้วยวัตถุประสงค์การขอกู้
2. การรับชำระหนี้ พบว่า ทางกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ได้มีการกำหนดให้การกู้รายปีชำระงวดเดียว ครั้งเดียวเมื่อครบสัญญา เพื่อสะดวกต่อการทำงานของคณะกรรมการ จะได้ดูแลเฉพาะการรอกู้ของสมาชิกรายอื่นๆ เงินฉุกเฉิน และงานด้านอื่นๆของกองทุน
3. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า เมื่อก่อตั้งและดำเนินการบริหารกองทุนในระยะแรกได้มีการแนะนำแนวทางในการทำบัญชีกองทุนจากหลายหน่วยงาน หลายแบบ ภายหลังจากยึดและทำตามแบบของธนาคารออมสิน
4. อื่นๆ เกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยระบบ A พบว่า นักศึกษาบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ได้เข้ามามีบทบาทช่วยเหลือกองทุนหมู่บ้านในด้านอธิบาย ชี้แจง ทำความเข้าใจให้กับสมาชิกกองทุนที่ยังไม่เข้าใจ และมีความเข้าใจกองทุนหมู่บ้านไม่ถูกต้อง พร้อมทั้งรายงานความเคลื่อนไหวของกองทุนในทุกๆ ด้านแก่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีตามระเบียบที่ได้

รับทุนการศึกษา ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับกองทุนบ้างตามโอกาสในสิ่งที่สามารถช่วยได้และไม่ขัดต่อระเบียบทุนการศึกษา

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ผลที่เกิดขึ้น โดยตรงพบว่า

- มีผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 93 ราย จากผู้ยื่นคำขอกู้ 94 ราย
- ยอดเงินให้กู้ คณะกรรมการจะพิจารณาจากอาชีพผู้กู้ในปัจจุบันประกอบกับวัตถุประสงค์ในการกู้ เพื่อลดความเสี่ยงลง ยอดที่อนุมัติสูงสุดคือ 13,000 บาท เนื่องจากมีสมาชิกขอกู้จำนวนมาก แต่เงินมีจำนวนน้อย

2. ผลกระทบ โดยตรง พบว่า

- มีผู้ได้รับ โอนเงินกู้จำนวน 92 รายและไม่ได้รับโอนเงินกู้ 1 ราย เนื่องจากไม่มีคนยอมเซ็นคำประกัน

- จำนวนทุนสะสมของกองทุนมาจากค่าสมัครและเงินออมสัจจะ ทุนสะสมของหมู่บ้านมีงบประมาณต่างๆ แต่ก็ไม่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

- การขยายกิจการของผู้กู้ไม่สามารถทำได้เนื่องจาก เงินที่กู้ได้มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพใหม่ เงินที่ได้มาจึงเป็นเพียงเงินหมุนในกิจการ และเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายได้ในบางส่วน การกู้ส่วนใหญ่จึงเป็นการลดรายจ่าย

3. ผลกระทบ โดยอ้อม พบว่า

- สักยภาพความเข้มแข็งของกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ยังไม่สามารถวัดได้ชัดเจน เพราะรอบของการกู้เงินยังไม่ถึงกำหนดใช้ จึงทำให้ทราบเฉพาะการก่อตั้ง คณะกรรมการ และการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ ในส่วนผู้กู้ ยังไม่ครบสัญญาการชำระเงินคืนซึ่งจะเป็นการพิสูจน์ศักยภาพผู้กู้ การทำงานติดตามเงินกู้ของกรรมการ ซึ่งจะสามารถสรุปศักยภาพและความเข้มแข็งของกองทุนได้

- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน โดยการแลกเปลี่ยนกันในระดับตำบล ระดับอำเภอ และการติดตามข่าวสารต่างๆ

- เครือข่ายการตลาดและภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ ไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นได้เนื่องจากจำนวนเงินที่น้อยช่วยลดรายจ่ายได้ในช่วงระยะเวลาสั้นๆ และการประกอบกิจการก็ได้ทำมาก่อนที่จะมีกองทุน เป็นการแยกกันทำตามความถนัดส่วนมากก็ได้นำไปใช้ในการลดรายจ่ายมากกว่าดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์การขอกู้

4. อื่นๆ

- ชื่อเสียงของบ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่ระดับตำบล ระดับอำเภอ มักที่จะเลือกให้เป็นสถานที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในระดับตำบลและระดับอำเภอ เป็นเพราะการคมนาคมที่สะดวก และเป็นที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่
- นักศึกษาบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านได้เข้ามาเรียนรู้และปฏิบัติงานในหมู่บ้าน หากเป็นโครงการที่ให้บัณฑิตเข้ามาเรียนรู้และปฏิบัติงานให้กับกองทุนน่าจะได้ประโยชน์มากกว่านี้

ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ตามความคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือกรอบการประเมินแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model) ที่ใช้ประเมินกองทุนหมู่บ้าน ดังนี้

ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ประสพการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ เป็นการกู้ไปเพื่อกิจการที่ทำอยู่ หรือเคยทำมาแล้ว เพราะกรรมการจะพิจารณาอาชีพที่ทำอยู่ พื้นฐานทางครอบครัว และประวัติทางการเงินของผู้กู้ในปัจจุบันด้วย

2. อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของหน่วยระบบ B

- ทรัพย์สินของผู้กู้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ มีทรัพย์สิน หลักทรัพย์สินคิจงานองและไม่คิจงานอง
- หนี้สินของผู้กู้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ มีหนี้สิน หลักทรัพย์สินคิจงานองและมีหนี้สิน มีหลักทรัพย์สิน
- อาชีพหลักและรายได้ของครอบครัวตามวัตถุประสงค์การขอกู้แบ่งได้ ดังนี้ ค่าขายเกษตรปลูกพืช เกษตรเลี้ยงสัตว์ ช่างซ่อม และอื่นๆ รายได้ของครอบครัวมีความแตกต่างกันมากตั้งแต่ 100-10,000 บาทหรือมากกว่า เพราะต้องขึ้นกับตัวแปรต่างๆ ของแต่ละอาชีพไม่ว่าจะเป็นฐานะครอบครัว ทรัพย์สิน อาชีพ หนี้สิน สภาพแวดล้อม หรือธรรมชาติ อื่นๆ อีกมากมาย

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1. จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุนรายปีไม่เกิน 13,000 บาท ชุกเงินไม่เกิน 5,000 บาท
2. อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ได้แก่
 - เงินกู้อื่นๆ ที่สมาชิกกองทุนมักจะถูกยืมและเป็นสมาชิกคือ สหกรณ์การเกษตรสูงเนิน และธนาคารเพื่อการเกษตรสาขาสูงเนิน (ธ.ก.ส.) และเงินกู้นอกระบบ
 - สถานที่ศึกษา และเก็บข้อมูลอยู่ในหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ 1 หมู่ 2 และใกล้เคียง
 - เทคนิควิธีการทำงานจะเป็นไปตามประสพการณ์ของแต่ละบุคคลแต่ละอาชีพ

ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1. การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลราย พบว่า ถ้าสมาชิกที่ผู้ไปแล้วทำตามวัตถุประสงค์ที่ยื่นขอกู้จะ ไม่มีปัญหาเพราะมีประสบการณ์อยู่แล้ว
2. อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของหน่วยระบบ B
 - การทำบัญชี สมาชิกเห็นว่าไม่จำเป็นเพราะความเคยชินทำให้จำได้ว่าลงทุนเท่านั้น จะได้เท่าใด หากมีผลกระทบแบบต่างๆ จะเหลือเท่าใด จึง ไม่มีการทำบัญชี
 - การวิเคราะห์และประเมิน เป็นการคาดการณ์ โดยดูจากสมาชิกในหมู่บ้านเป็นตัว อย่าง ไม่ได้เป็นการวิเคราะห์และประเมินอย่างละเอียด เป็นเพียงการคาดการณ์ ตามที่คนมองเห็น เท่านั้น

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1. รายได้ที่เป็นเงิน กลุ่มผู้กู้ที่มีอาชีพค้าขาย ช่างซ่อม ตัดเย็บเสื้อผ้า มีสินค้าและค่าบริการในอัตรา ทำให้ทราบได้ว่า ได้ค่าแรง ต้นทุนเท่าไร กำไรเท่าใด สามารถกำหนดวางแผนการ ใช้เงินทุนหมุนเวียนได้
2. ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ ได้แก่ กลุ่มผู้กู้อาชีพเกษตรปลูกพืชและกลุ่มผู้กู้อาชีพ เกษตรเลี้ยงสัตว์ โดยกลุ่มผู้กู้อาชีพเกษตรปลูกพืช จะต้องใช้ระยะเวลาในการเจริญเติบโต การดูแลรักษาที่แตกต่างกัน เป็นตัวแปรในการกำหนดคุณภาพผลผลิต ราคาผลผลิตขึ้นอยู่กับตลาดช่วงนั้นๆ กลุ่มผู้กู้อาชีพเกษตรเลี้ยงสัตว์ก็เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด และ ความต้องการของเกษตรกรเองว่าจะขายเพื่อให้ได้เงิน หรือเก็บไว้ขยายพันธุ์ต่อไป
3. ผู้กู้ที่ขยายกิจการ พบว่า ไม่สามารถขยายกิจการได้ เพราะการจะขยายกิจการได้ ส่วนใหญ่มาจากทุนเดิมและกิจการเดิมที่ทำอยู่แล้วขยายตัวขึ้นจากตัวของตัวเอง ไม่ใช่จากการกู้ยืม เงินกองทุนหมู่บ้าน
4. การพึ่งพาตนเอง พบว่า มีการพึ่งพาตนเองมาก่อนมีกองทุนหมู่บ้าน และเงินที่กู้ จากกองทุนหมู่บ้านเป็นเพียงการลดรายจ่ายและหมุนเวียนในระยะเวลาสั้นๆ
5. ศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของผู้กู้อย่างยิ่งย่นเป็นไปได้พอสมควร สำหรับกลุ่มอาชีพค้าขายและเลี้ยงสัตว์ เพราะไม่ได้รับผลกระทบจากธรรมชาติ และราคาผลผลิตที่ ไม่แน่นอนจากห้องตลาด มากเท่าการเกษตรปลูกพืช
6. การกลับคืนถิ่นของประชาชนยัง ไม่มีความเป็นไปได้ เพราะวงเงินกู้้น้อย และ ระยะเวลาการส่งคืนสั้นมากไม่สามารถที่จะดำเนินการ ได้ถึงระดับที่จะช่วยเหลือตัวเองได้
7. ค่านิยม เนื่องมาจากการเป็นหนี้ในภาคเกษตร ทำให้สังคม และคนรุ่นใหม่ที่มี การศึกษาสูง เปลี่ยนแนวความคิดในการประกอบอาชีพจากภาคเกษตร ไปสู่ภาคอุตสาหกรรม

ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ในหมู่บ้าน ได้ประมวลจากกลุ่มอาชีพที่จัดทำเวทีเสวนาผู้กู้เงินกองทุน โดยแยกเป็นกลุ่มอาชีพใหญ่ๆ ได้ 3 กลุ่ม คือ อาชีพค้าขาย อาชีพเกษตรปลูกพืชและอาชีพเกษตรเลี้ยงสัตว์ ได้ผลการประมวลตามอาชีพ ดังนี้

อาชีพค้าขาย

- ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เงินทุน เงินกู้ สถานที่ สินค้า วิธีการบริหารงานและการทำงาน
- กระบวนการที่ดีได้แก่ การบริหารงานที่ถูกต้อง การหากลุ่มลูกค้าที่ดี การหาสินค้าที่ดีเป็นที่ต้องการของลูกค้า การทำบัญชี และการวิเคราะห์ การประเมิน
- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณได้แก่ รายได้เป็นเงิน ผลเป็นสิ่งของ ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี ผลเป็นความพอใจ

อาชีพเกษตรปลูกพืช

- ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เงินทุน เงินกู้ สถานที่ พืชที่ปลูก การวางแผนและการทำงาน
- กระบวนการที่ดีได้แก่ การวางแผนและทำงานที่ถูกต้อง การหาตลาดที่ดี การเลือกปลูกพืชที่ดีเป็นที่ต้องการของตลาด การทำบัญชี และการวิเคราะห์ การประเมิน
- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณได้แก่ รายได้เป็นเงิน ผลเป็นสิ่งของ ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี ผลเป็นความพอใจ

อาชีพเกษตรเลี้ยงสัตว์

- ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เงินทุน เงินกู้ สถานที่ สัตว์ที่เลี้ยง การวางแผนและการทำงาน
- กระบวนการที่ดีได้แก่ การวางแผนและทำงานที่ถูกต้อง การหาตลาดที่ดี การเลือกเลี้ยงสัตว์ที่ดีเป็นที่ต้องการของตลาด การทำบัญชี และการวิเคราะห์ การประเมิน
- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณได้แก่ รายได้เป็นเงิน ผลเป็นสิ่งของ ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี ผลเป็นความพอใจ

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1. กระบวนการดำเนินงานและบริหารกองทุน

กองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 เมื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเรียบร้อยแล้วจึงได้ประชุมประชาคมชาวบ้านเพื่อคัดเลือกกรรมการเข้ามารับบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านและเปิดรับสมัครสมาชิก

คณะกรรมการจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารจัดการกองทุนและขอมติในที่ประชุมจากสมาชิกและคณะกรรมการร่วมกันดำเนินการตามที่วางไว้ในกฎระเบียบ คณะกรรมการและสมาชิกร่วมกันระดมทุนจากการฝากเงินออมสัจจะ เมื่อกองทุนหมู่บ้านได้รับเงินโอนจัดสรรจากรัฐบาลเป็นเงินกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทแล้ว คณะกรรมการได้เปิดรับสมัครสมาชิกผู้ขอกู้พิจารณาเงินกู้ ปล่อยเงินกู้ จัดทำบัญชีคุมเงินกองทุนและเงินออมสัจจะ และแบบคำขอกู้ จัดการตรวจสอบโครงการที่สมาชิกขอกู้เงินไปดำเนินการประกอบอาชีพถูกต้องตามวัตถุประสงค์หรือไม่ แล้วนำผลที่ได้รายงานต่อคณะกรรมการระดับอำเภอ

2. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

ปัจจัยด้านบวก พบว่า บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 มีที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่ติดกับถนนมิตรภาพ มีระบบสาธารณูปโภคครบถ้วนทั้งหมู่บ้าน มีโรงเรียน สถานือนามัย และความเจริญในทุกๆด้าน อีกทั้งคนในชุมชนบ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 มองเห็นความสำคัญของการศึกษาและส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพตามที่ตนเองถนัดมาก่อน บางรายก็ล้มเหลว บางรายก็ประสบความสำเร็จ ทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้และนำประสบการณ์ที่เคยได้รับมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยการพึ่งพาตนเอง นำพาไปสู่ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในหมู่บ้าน จากภาคเกษตรเปลี่ยนมาเป็นภาคอุตสาหกรรม

ปัจจัยด้านลบ พบว่า คนในชุมชนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 บางส่วนเป็นลูกหนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตร สหกรณ์การเกษตรสูงเนิน และนายทุนที่คิดอัตราดอกเบี้ยสูง เนื่องจากต้องนำเงินที่กู้ยืมมาใช้จ่ายภายในครอบครัว และภาระหนี้สินเหล่านี้ ที่จำเป็นต้องชำระจึงทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง เมื่อสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และขอกู้เงินกองทุนไปเพื่อประกอบอาชีพ และเพื่อการลดรายจ่าย ทำให้การลงทุนไม่เพียงพอต่อการดำเนินการ จึงไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เป็นได้เพียงการช่วยเหลือบรรเทาได้ในระยะเวลาอันสั้น

3. การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง

กองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ร่วมกันบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม คณะกรรมการตั้งใจทำงานทุกฝ่ายถึงแม้ว่ากรรมการหลายท่านจะมีหน้าที่และความรับผิดชอบส่วนตัวไม่อาจทำงานได้เต็มที่ แต่เมื่อถึงระยะเวลาที่มีความจำเป็นก็สามารถช่วยกันทำและบรรลุซึ่งเป้าหมาย การจัดทำบัญชีกองทุนจะยากมากและหลากหลายสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้ ถึงแม้ว่าคณะกรรมการระดับอำเภอจะอบรมการจัดทำบัญชีหลายครั้งแต่เป็นการจัดทำบัญชีหลากหลายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเกิดการสับสนจึงไม่สามารถเข้าใจได้ในทันที ดังนั้นคณะกรรมการจึงปรึกษาหารือกันค่อยศึกษาหาความรู้ไปที่ละขั้นตอนและพยายามเพื่อให้ถูกต้อง กองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ 2 มีสมาชิกมากเกินจำนวนเงินที่พอจะแบ่งไปลงทุนได้ตามความเหมาะสม

สม จึงมีสมาชิกอยู่ 2 กลุ่ม คือสมาชิกที่ได้กู้ และสมาชิกที่รอจะกู้ สำหรับสมาชิกผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้ ให้ความร่วมมือดีพอสมควรในการนำเงินที่กู้ได้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ และมีไม่น้อยนำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ แต่เมื่อครบกำหนดสัญญาที่ต้องชำระคืนสมาชิกผู้กู้ได้คืนเงินกู้ตรงตามระยะเวลาที่กำหนดซึ่งวัดจากผู้กู้เงินที่ชำระคืนหมดแล้ว คงเหลือแต่ผู้กู้สามัญที่จะครบสัญญาเริ่มแต่เดือนตุลาคมเป็นต้นไป

4. การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง

คนในชุมชนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ต่อกัน ยกย่องคนทำความดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจร่วมกันรับผิดชอบและร่วมกันแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนเอง ทำให้เกิดการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งให้กับชุมชน ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้าน และตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านกำหนด พบว่า คนในชุมชนบ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 รู้จักหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อชุมชน ช่วยเหลืองานส่วนรวมด้านสาธารณประโยชน์ตามแต่เวลาและโอกาสจะอำนวยเนื่องมาจากหน้าที่ การทำงานของแต่ละครอบครัวส่วนมากเป็นการรับจ้างบริษัทเอกชน และงานราชการ ให้ความร่วมมือในการประชุมและกิจกรรมต่างๆ ที่มีเวลาตรงกับการทำงาน จึงมีเฉพาะผู้สูงอายุ มีวัยทำงานน้อย มีการอยู่รวมอย่างสันติ คนในชุมชนปลอดภัยจากยาเสพติด มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ยุติธรรม สมาชิกกองทุนหมู่บ้านรู้จักหน้าที่ของตนเองในการดำเนินกิจการในการประกอบอาชีพ ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการในเรื่องต่างๆ ตามที่ระเบียบของกองทุนกำหนดไว้

5. การสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

เมื่อกองทุนหมู่บ้านมีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านของตนเอง เพื่อนำเงินกองทุนที่ได้ไปพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับชุมชน สมาชิกกองทุนนำเงินที่กู้ได้ไปประกอบอาชีพตามความถนัด บางรายนำไปต่อยอดเดิมเพิ่มทุนที่มีอยู่ บางรายนำไปประกอบอาชีพใหม่เพิ่มรายได้ และบางรายได้นำไปชำระหนี้เก่าเพื่อลดรายจ่าย เพื่อให้สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้นกว่าเดิม เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งเป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนให้ท้องถิ่นจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และได้รับโอนเงิน 1 ล้านบาท และได้บริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาส เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน เป็นกองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถ ในการจัดระบบและเพื่อสร้างศักยภาพ ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม ให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน รัฐบาลให้ทุนแก่บัณฑิต เพื่อศึกษาหลักสูตรการจัดการ และการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นการศึกษาจากการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยการเรียนรู้ชุมชนและช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพ ให้กองทุนของหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความก้าวหน้าและดำรงอยู่ได้ตลอดไป มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบปัจจัยด้านบวก และด้านลบในการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบกระบวนการพึ่งพาตนเอง การเรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพื่อให้ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งในชุมชน และเพื่อให้ทราบถึงศักยภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ได้ดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน ตามนโยบายของรัฐบาล และติดตามประเมินโครงการ โดยนักศึกษابัณฑิตกองทุนในรูปแบบสารนิพนธ์ มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องคือ นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี แบบติดตามสังเกตการณ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 และเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 มีวิธีการประเมินโครงการใน รูปแบบการประเมินแบบ ชิพพ์โมเดล (CIPP Model) ตามแนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตีฟ เฟลด์บีม มีการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กำหนดตัวชี้วัดและตัวแปร 2 ระบบคือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้กับหน่วยระบบการดำเนินงานผู้กู้แต่ละราย ทั้ง 2 หน่วยระบบ มีการประเมินบริบท ประเมินปัจจัยนำเข้า ประเมินกระบวนการ ประเมินผลผลิต เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบรายงาน บร.1-บร.12 ทำการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จากข้อมูลประเภทบรรยายเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ประวัติ ความเป็นมาของหมู่บ้าน ราย

งานการจัดเวทีประชาคม ทำการวิเคราะห์เชิงปริมาณจากข้อมูลที่เป็นตัวเลขโดยใช้หลักสถิติ การแจกแจงความถี่ และคิดเป็นร้อยละ โดยการนำข้อมูลที่เก็บมาจากกลุ่มตัวอย่างของกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา มาวิเคราะห์ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ข้อมูลจำนวนประชากร เพศ อายุ การศึกษา จำนวนสมาชิกกองทุน จำนวนกลุ่มอาชีพ จำนวนสมาชิกผู้กู้ จำนวนรายได้ของประชากร

บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ตั้งอยู่บนเนิน สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 240 เมตร อยู่ติดกับถนนมิตรภาพกิโลเมตรที่ 215 มีอาณาเขตติดกับหมู่บ้านอื่นๆ รอบหมู่บ้าน มีประเพณี วัฒนธรรมที่เก่าแก่ และเป็นหมู่บ้านที่มีอายุประมาณ 219 ปี มีประชากรทั้งหมด 756 คน 191 หลังคาเรือน ประชากรเห็นความสำคัญของการศึกษาและประชากรในหมู่บ้านมีการศึกษาที่ดีขึ้น จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม ค่านิยมในการประกอบอาชีพและอื่นๆ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ที่มาจากการเลือกตั้งของชาวบ้าน ได้ดำเนินการบริหารกองทุนตามแนวทางของกองทุนแห่งชาติ พิจารณาลดยืมกู้ช่วยเหลือ ส่งเสริมอาชีพสำหรับชาวบ้านสมาชิกได้ทั้งหมด 101 คน จากสมาชิกทั้งหมด 240 คน สามารถแบ่ง ใ้เป็นกู้ฉุกเฉิน 9 ราย ได้ชำระคืนหมดแล้ว และกู้รายปี 92 ราย สมาชิกที่กู้ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ และส่วนมากมีพื้นฐานฐานะดี มีระเบียบที่ร่วมกันคิด มีการดำเนินงานตามระเบียบกองทุนแห่งชาติ การดำเนินการของสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์เพราะมีกิจการเดิมและมีภาระหนี้สินมาก ส่วนใหญ่นำไปใช้ในการลดภาระระยะสั้นๆ ปัจจัยด้านบวกคือคนในหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพตามที่ตนเองถนัดมาก่อน ทำให้เกิดการเรียนรู้และนำประสบการณ์ที่เคยได้รับมาแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกัน ประชากรส่วนใหญ่มองเห็นความสำคัญของการศึกษาของชาวบ้านและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมของหมู่บ้าน เปลี่ยนแนวทางอาชีพ นำพาไปสู่ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในหมู่บ้าน ปัจจัยด้านลบ ประชากรบางส่วนเป็นลูกหนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสูงเนิน และนายทุนที่คิดอัตราดอกเบี้ยสูง ส่วนใหญ่นำเงินที่กู้มาใช้ชำระหนี้ที่มีอยู่และใช้จ่ายภายในครอบครัว จึงทำให้ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง การเรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตนเองมาตลอดก่อนที่จะมีกองทุนหมู่บ้าน ความเข้มแข็งในชุมชนบ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 อยู่ในเกณฑ์ที่สูง ทั้งความสามัคคี การเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีผู้นำที่ดีแต่การเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ จะเป็นผู้สูงอายุมากกว่าวัยทำงานจากประสบการณ์และหนี้สินจากการเกษตรทำให้ค่านิยมในการประกอบอาชีพมุ่งสู่ภาคอุตสาหกรรมและการรับราชการ ศักยภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านยังไม่สามารถสรุปได้เนื่องจากยังไม่ครบรอบสัญญาสำหรับการชำระคืน หากวัดตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบันนับได้ว่าประสบความสำเร็จแม้จะมีปัญหาบ้างแต่ก็ร่วมกันคิดและแก้ไข ผ่านอุปสรรคได้เป็นอย่างดี

การเกิดขึ้นของโครงการกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 เป็นโครงการที่ดีถึงแม้จะไม่สามารถช่วยเหลือสมาชิกได้ทั้งหมดพร้อมกันแต่ก็สามารถช่วยเหลือได้ในบางส่วนก่อน และเงินที่ได้แม้จะไม่มากแต่ก็ดีกว่าเงินนอกระบบ ถึงแม้ระยะเวลาจะสั้นแต่ดีกว่าเงินกู้นอกระบบ โดยภาพรวมการมีกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 มีประโยชน์และเป็นผลดีต่อประชาชนในระดับหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบประเด็นสำคัญจากข้อมูลที่ได้มาและเห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไข โดยมีรายละเอียดในข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติพิจารณาใช้ระยะเวลาหรือปรับระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้ เพราะโครงการที่กำหนดในแบบคำขอกู้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเพียงหนึ่งปี บางโครงการดำเนินการกิจกรรมยังไม่เห็นผลกำไรเงินที่ลงทุนไปก็ยังไม่ได้คืน หรือบางโครงการระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ตรงกับระยะเวลาที่ต้องนำเงินที่กู้ไปมาชำระคืนกองทุน

2. ให้กองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 พิจารณา แก้ไขผลตอบแทนคณะกรรมการให้เพิ่มขึ้นเพื่อกระตุ้นให้อยากทำงาน เพราะการดำเนินงานของกรรมการกองทุนในปัจจุบันเป็นการเสียสละ เวลาส่วนตัวของตนของครอบครัว ภาระหน้าที่ประจำ ทำให้กรรมการส่วนมากไม่ต้องการจะรับภาระหน้าที่ จึงอยากให้กองทุนหมู่บ้านพิจารณาแก้ไขผลตอบแทนที่กรรมการจะได้รับเพื่อเป็นกำลังใจสำหรับผู้ทำงาน

3. รูปแบบการทำบัญชี พบว่า คณะกรรมการขาดความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ในการจัดทำบัญชี เนื่องจากว่าบัญชีที่ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดการจัดทำบัญชีไว้ 7 เล่มและซับซ้อนมาก ยากมาก อีกทั้งหลายหน่วยงานได้เข้ามาให้ความรู้และจัดอบรมการจัดทำบัญชีให้กับคณะกรรมการกองทุนฝ่ายற்றுญาติ แต่เป็นการจัดอบรมที่หลากหลายวิธีทำให้คณะกรรมการเกิดการสับสน ดังนั้นคณะกรรมการกองทุนจึงจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านแบบบัญชีเบื้องต้นไปตามความเข้าใจของตนเองก่อน และขอเสนอให้ส่วนกลางจัดทำรูปแบบบัญชีที่เข้าใจง่าย และเป็นแบบกรอกเติมตัวเลขทางบัญชี เพื่อช่วยเหลือหมู่บ้านที่กรรมการไม่มีความรู้ในการทำบัญชี

4. ความหลากหลายของเนื้อหาเอกสาร และการอบรมชี้แจงหรือสัมมนาจากภาครัฐ ที่ต้องนำเสนอและเข้าร่วมกิจกรรม มีมากเกินไป คณะกรรมการกองทุนที่มีภาระ งานประจำ ไม่ว่าจะป็นธุรกิจส่วนตัว พนักงานบริษัท ข้าราชการหรืออื่นๆ ไม่สามารถขาดงานไปเข้าร่วมได้ทุกครั้ง ทำให้

ขาดการติดต่อด้านข้อมูลข่าวสาร และความต่อเนื่องของเอกสาร ขอเสนอให้ส่วนกลางพิจารณาลดจำนวนกิจกรรมในเวลาราชการและการจัดทำเอกสารลงบ้าง เล่มไหนรวมกันได้ควรจะรวมกัน หรือทำแบบฟอร์มสำเร็จรูปที่มีช่องตารางตรงกับความต้องการของส่วนกลางออกมาให้กับกองทุนเพื่อจะได้เป็นแนวทางเดียวกัน

5. จำนวนเงินที่สามารถกู้ได้ไม่เพียงพอที่จะขยายกิจการ และไม่พอกับจำนวนสมาชิก แต่ถ้าจำนวนเงินมากขึ้นก็ควรที่จะขยายระยะเวลาในการชำระให้ด้วย เพราะสมาชิกไม่สามารถดำเนินการให้เติบโตได้เร็วในระยะเวลาอันสั้นและมีผลตอบแทนที่สูงได้อย่างรวดเร็ว

6. การนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ควรมีการกำกับดูแลที่ดี แต่ควรมีข้อยกเว้นบ้าง เพราะการใช้ผิดวัตถุประสงค์ เช่น ใช้หนี้ในระบบหรือหนี้เก่าที่มีอยู่ เป็นการลดรายจ่าย ถ้าหากเขียนวัตถุประสงค์ในเอกสารขอกู้จะไม่ได้รับการพิจารณา หรือถ้าได้ก็จะเป็นลำดับสุดท้าย ในขณะที่คนเหล่านี้สามารถชำระคืนได้เหมือนกัน ควรจะแก้ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าสามารถนำไปทำอะไรก็ได้แต่เมื่อถึงระยะเวลาคืนเงินต้องสามารถคืนได้

7. ถ้าจะมีโครงการในลักษณะของบัณฑิตกองทุนอีก ควรจะเป็นโครงการที่มีเป้าหมายที่ชัดเจนแน่นอน มีระยะเวลาที่เหมาะสมกับโครงการ คือ โครงการบัณฑิตกองทุนควรจะให้บัณฑิตมาทำงานให้กับกองทุนหมู่บ้าน โดยรัฐบาลกำหนดเป้าหมายและทิศทางการทำงานไว้ เช่น ต้องการให้กองทุนส่งบัญชีทุกเดือนควรจะให้บัณฑิตเรียนเกี่ยวกับบัญชีและช่วยเหลือด้านบัญชี ถ่ายทอดความรู้ให้กับกรรมการ และระยะเวลาในการทำงานน่าจะครบรอบ 1 ปีจะได้พอเหมาะกับระยะเวลาการส่งเงินกู้คืนกองทุน

8. จากการเข้าศึกษาในหมู่บ้านที่มีสมาชิกกองทุน มากเกินจำนวนเงิน จึงขอเสนอให้มีการพิจารณาออกเงินที่จะให้แต่ละหมู่บ้านตามขนาดประชากรของหมู่บ้านและจำนวนสมาชิกของกองทุน เพื่อความเหมาะสมและสามารถช่วยเหลือได้อย่างทั่วถึง ในปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านที่มีสมาชิก 50 คน และที่มีสมาชิก 240 คน ได้รับจัดสรรเงิน 1 ล้านบาทเท่ากัน จึงมีทั้งหมู่บ้านที่จำนวนเงินไม่เพียงพอ และเกินความต้องการ

บรรณานุกรม

กระทรวงอุตสาหกรรม 2545 : นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)

www.smes.com

เฉียว บุรีภักดี และคณะ 2545 : ชุดวิชาการนิพนธ์ สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภา
สถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา
ทบวงมหาวิทยาลัย, นนทบุรี : บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

เฉียว บุรีภักดี และคณะ 2545 : ชุดวิชาการวิจัยชุมชน สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน
สภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา
ทบวงมหาวิทยาลัย, นนทบุรี : บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

ธนาคารกสิกรไทย 2545 : บริบทระดับประเทศ www.tfb.com

สมทรง อัสวกุล 2537 : ความรู้พื้นฐานการวิจัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา : สมศักดิ์การพิมพ์.

อุดม จำรัสพันธุ์ และคณะ 2545 : ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา สำนักมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา
ทบวงมหาวิทยาลัย, นครราชสีมา : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทัศนทองการพิมพ์.

----- 2544 : คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมือง, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

----- 2544 : ระเบียบกองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ตำบลมะเกลือใหม่
อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา.

----- 2544 : ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ
ชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. และ
ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้ง
และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

----- 2545 : แผนพัฒนาตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน
จังหวัดนครราชสีมา.